

Samen Sterker, Samen Gezonder

Een stevige basis voor een lang en vitaal leven

Gezondheidsbeleid Rijswijk 2026-2029

Corsanummer 25.078432

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	5
2. Visie op gezondheidsbeleid	6
2.1 Brede blik op gezondheid	6
Persoonsgebonden factoren	6
Leefstijl	6
Fysieke en sociale omgeving	6
2.2 Leidende principes sociaal domein	7
We stellen de inwoner centraal	7
We stimuleren eigen kracht en reiken de hand waar nodig	8
We werken effectief samen	9
3. Onze ambities en speerpunten 2026-2029	11
3.1 Gezond opgroeien	13
Waarom dit thema?	13
Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen	14
Wat doen we al op dit thema?	15
Wat willen we bereiken	16
3.2 Gezonde leefstijl	19
Waarom dit thema?	19
Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen	20
Wat doen we al op dit thema	20
Wat willen we bereiken	21
3.3 Mentale gezondheid	25
Waarom dit thema?	25
Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen	26
Wat doen we al op dit thema	26
Wat willen we bereiken	27
3.4 Gezonde leefomgeving	30
Waarom dit thema?	30
Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen	31
Wat doen we al op dit thema	31
Wat willen we bereiken	32
3.5 Vitaal oud(er) worden	35
Waarom dit thema?	35
Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen	35

Wat doen we al op dit thema	36
Wat willen we bereiken	37
4. Samenwerken aan gezondheid	39
4.1 Interne en externe samenwerking	39
4.2 Wijkgerichte aanpak en partner- en inwonersparticipatie	40
Wijkgerichte aanpak	40
Partner- en inwonersparticipatie	41
5. Vervolgstappen en monitoring realisatie doelstellingen	42
Bijlage 1 Wijkprofielen	44

Voorwoord

Gezondheid is veel meer dan de afwezigheid van ziekte. Het gaat ook om de mogelijkheid om mee te doen in de samenleving, je goed voelen en perspectief hebben. Als gemeente vinden wij het belangrijk dat iedere Rijswijker – jong en oud, ongeacht achtergrond – de kans krijgt om gezond en veerkrachtig te leven.

We weten dat we als gemeente invloed hebben op de gezondheid van onze inwoners. Bijvoorbeeld door te zorgen voor plekken waar je kunt bewegen en sporten, het investeren in een groene en gezonde leefomgeving in onze stad en door gezonde keuzes makkelijker en aantrekkelijker te maken.

Daarom presenteren wij dit lokale gezondheidsbeleid. Het is tot stand gekomen met inbreng van partners binnen en buiten de gemeente, en met input van onze inwoners door een burgerpeiling. Samen hebben we gekeken naar de uitdagingen waar we voor staan. Dit beleid laat zien waar we naartoe willen: meer gezonde levensjaren voor alle Rijswijkers. We zetten in op het vergoten van de gezondheid en het welzijn voor iedereen met extra inzet op het verkleinen van gezondheidsverschillen. Met als stip op de horizon een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een sociale en groene leefomgeving.

Wij kunnen dit niet alleen. Samenwerking is de sleutel. Daarom nodig ik iedereen uit om met ons mee te doen en bij te dragen aan een gezond en veerkrachtig Rijswijk. Alleen samen kunnen we ervoor zorgen dat gezondheid geen toevallige uitkomst is, maar een vanzelfsprekende basis voor iedereen:

‘Samen Sterker, Samen Gezonder’.

Mark Wit,
Wethouder Energietransitie,
Duurzaamheid & Milieu, Openbare ruimte,
Volksgezondheid en Kunst & Cultuur

1. Inleiding

Als gemeente willen we de gezondheid van onze inwoners bevorderen. We willen dat burgers zowel fysiek als mentaal gezond zijn en hun leven invulling kunnen geven op een manier die bij hen past. Met dit gezondheidsbeleid richten we ons op wat wij de komende vier jaar samen nog meer kunnen doen om Rijswijk gezonder te maken – aanvullend op de initiatieven en interventies die reeds gedaan worden.

Investeren in publieke gezondheid leidt tot een gezondere samenleving en is dan ook van groot belang. De rol en taak van de gemeenten is vastgelegd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). De gemeente heeft een wettelijke taak om maatregelen te nemen die de gezondheid beschermen en bevorderen voor de inwoners of specifieke groepen daaruit. Met het vaststellen van dit beleid geven wij invulling aan deze taak en geven wij aan wat onze ambitie is met betrekking tot de gezondheid van de inwoners van onze stad en hoe we dit willen bereiken in een uitvoeringsagenda.

Onze ambitie met betrekking tot gezondheid is breed. Tegelijkertijd brengen we focus aan door het stellen van prioriteiten. Het beleid bouwt voort op de basis van het coalitieakkoord ‘Gezonde groei! Rijswijkse koers 2022-2026’ waarin we de ambitie hebben uitgesproken dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig leven. En bij wie dat niet zelfstandig kan, bieden we samen met onze maatschappelijke partners een passend hulpaanbod. Inwoners doen op eigen kracht, of door (tijdelijke) hulp, mee in een sociaal veilige en vitale samenleving¹². Deze ambitie sluit aan bij de stip op de horizon uit GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord): *‘Een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis’*. Ook zetten we de ambities van het lokaal preventieakkoord door, bouwen we voort op de nota ‘Lokaal Gezondheidsbeleid 2019-2022’, ons plan van aanpak brede SPUK inclusief de uitvoeringsagenda brede SPUK, op het lokale “Sportakkoord 2” en op wat we reeds samen met onze maatschappelijke partners hebben bereikt. We actualiseren en versterken onze aanpak, voortbordurend op de landelijke, regionale en lokale bestaande plannen en initiatieven.

1.1 Leeswijzer

We starten ons gezondheidsbeleid met onze visie op gezondheid en wat onze leidende principes zijn. Vervolgens werken we de thema’s uit waar we de komende jaren onze focus op leggen, gebaseerd op de huidige staat van de stad, en in aansluiting op de reeds bestaande plannen en initiatieven. In hoofdstuk 4 beschrijven we hoe we als gemeente inzetten op domeinoverstijgende samenwerking met interne afdelingen én externe partners om onze doelstellingen op het gebied van gezondheid te realiseren. Tot slot wordt in hoofdstuk 5 aangegeven wat onze vervolgstappen zijn op basis van dit beleid en hoe we de resultaten gaan monitoren.

¹ Collegewerkprogramma Gezonde Groei! Rijswijkse koers 2022-2026

² Kadernota sociaal domein 2.0

2. Visie op gezondheidsbeleid

2.1 Brede blik op gezondheid

Gezondheid is voor iedereen van grote waarde. Gezondheid is meer dan 'niet ziek zijn'. Factoren die invloed hebben op de gezondheid, gaan verder dan het gezondheidsdomein. Sociaaleconomische status, eenzaamheid, onderwijs, werk, sporten en bewegen, discriminatie, een beperking, opleiding of de (kwaliteit van de) leef- en sociale omgeving hebben allemaal invloed op hoe gezond je bent en hoe je je gezondheid ervaart. Om de diverse (achterliggende) factoren van gezondheidsvraagstukken aan te pakken en gezondheidswinst te realiseren is dan ook een brede kijk op gezondheid nodig. Het gedachtengoed van Positieve Gezondheid³ biedt een bredere blik op gezondheid, waarbij het accent niet ligt op ziekte, maar op mensen zelf, hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Positieve Gezondheid draagt zo bij aan de verschuiving van 'ziekte en zorg' naar 'gezondheid en gedrag'. Gezondheid gaat dus over veel aspecten, zogenaamde determinanten, bestaande uit factoren die gezondheid positief of negatief beïnvloeden. Dit maakt dat gezondheid een complex begrip is. Het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) hanteert voor de verschillende determinanten van gezondheid de volgende indeling⁴: persoonsgebonden factoren, leefstijl en de fysieke en sociale omgeving.

Determinanten van gezondheid⁵

Persoonsgebonden factoren

Persoonsgebonden factoren zijn voor alle inwoners anders. Hoe we onze gezondheid ervaren is ook voor iedereen verschillend. Persoonsgebonden factoren ontwikkelen zich vaak via een wisselwerking tussen genen, leefstijl en omgevingsfactoren. Deze factoren zijn dus zowel genetisch (niet beïnvloedbaar, waaronder leeftijd en geslacht) als verworven (wel beïnvloedbaar door leefgewoonten, waaronder bloeddruk, cholesterol en overgewicht).

Leefstijl

Bij leefstijlfactoren gaat het om gedrag dat een gunstige of een ongunstige invloed kan hebben op de gezondheid, zoals voeding, lichaamsbeweging, seksueel risicogedrag, roken en alcoholgebruik.

Fysieke en sociale omgeving

Naast de persoonsgebonden factoren en leefstijl zijn de sociale en fysieke omgeving van grote invloed op gezondheid. De sociale omgeving zijn de sociale verbanden waarin mensen leven, alsook de sociale invloeden en omvat het geheel van sociale, culturele en levensbeschouwelijke factoren die

³ <https://www.iph.nl/positieve-gezondheid/wat-is-het/>

⁴ RIVM, Factsheet Impactvolle Determinanten van gezondheid, 2025

⁵ RIVM, Factsheet Impactvolle Determinanten van gezondheid, 2025

van invloed zijn op het menselijk gedrag. Onderwerpen die gerelateerd zijn aan de sociale omgeving zijn bijvoorbeeld inclusie binnen gemeenschappen, arbeid, participatie, (sport)verenigingen, eenzaamheid en sociaaleconomische status.

Bij de fysieke omgeving gaat het om de omgevingsfactoren zoals luchtkwaliteit, waterkwaliteit, geluid(shinder), kwaliteit van de woon- en werkomgeving, openbare ruimten en voorzieningen in de stad zoals speel- en sportplekken, maar ook culturele voorzieningen en gezondheidsvoorzieningen zoals tand- en huisartsen. In de omgevingsvisie 'Gezonde buitenplaats in de Metropool'⁶ is gezondheid één van de pijlers, wat betekent dat bij de inrichting van de stad rekening gehouden wordt met (de invloed van de ruimtelijke omgeving op) gezondheid.

Bovenstaande integrale kijk op gezondheid geeft ons een gemeenschappelijke basis om samen met onze maatschappelijke partners te werken aan een gezonder Rijswijk, waarbij de inwoners centraal staan en de eigen regie bevorderd wordt. Dit sluit ook aan bij onze visie op de toekomst van Rijswijk waarbij de samenleving van Rijswijk in 2050 een brede welvaart kent⁷. Om deze beweging naar de voorkant te kunnen maken met de focus op een preventieve aanpak, is het nodig om de sociale basis en het sociale domein te versterken⁸. Hiertoe hanteren we voor ons gezondheidsbeleid dan ook de leidende principes sociaal domein die ons kompas vormen bij (de uitvoering van) onze ambities en doelstellingen.

2.2 Leidende principes sociaal domein

Leidende principes zijn vuistregels die richting geven aan het handelen vanuit verschillende domeinen, thema's en werkvelden. Ze helpen om doelen van het maatschappelijk en sociaal domein te vertalen naar structuren en werkprocessen (inrichting) en naar uitvoering van activiteiten (verrichting). Ze bieden een gezamenlijke focus voor langere termijn. Belangrijk is wel dat ze door alle betrokkenen gedragen worden, doorleefd zijn en uitnodigend om elkaar erop aan te spreken.⁹

Vanuit 'Rijswijk samen dichtbij' zijn leidende principes opgesteld voor het sociaal domein. Het gezondheidsbeleid sluit aan bij deze leidende principes.

We stellen de inwoner centraal

'De behoeften en mogelijkheden van de inwoner in de context vormen het startpunt voor onze dienstverlening. We nemen de ruimte om creatieve oplossingen te bedenken, met het oog op het realiseren van het grootst mogelijke maatschappelijke effect.'

Inclusie – iedereen doet mee

De stad dat zijn wij samen. Rijswijk kent een diverse gemeenschap bestaande uit inwoners opgegroeid in Rijswijk, inwoners afkomstig van buiten de stadsgrenzen, expats en (arbeids)migranten. En ook op andere gebieden dan herkomst zijn wij divers, waaronder op religies, levensovertuigingen, culturen, beperkingen, gender en geaardheid. Rijswijk zet zich in voor een diverse en inclusieve gemeente waarin iedereen zichzelf kan zijn en iedereen mee kan doen. Met voorliggend beleid willen we aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van onze inwoners. We blijven inzetten op een breed en toegankelijk preventief sport- en gezondheidsaanbod voor alle inwoners. Dit doe we door een wijkgerichte aanpak en in te zetten op specifieke groepen om zo effectief en duurzaam mogelijk tegemoet te komen aan gezondheidsvraagstukken. Hierbij hebben we aandacht voor de verschillen, zonder dat we stigmatiseren.

⁶ Ontwerp Omgevingsvisie Rijswijk 'Gezonde Buitenplaats in de Metropool' februari 2025.

⁷ Ontwerp Omgevingsvisie Rijswijk 'Gezonde Buitenplaats in de Metropool' februari 2025.

⁸ GALA – Gezond en Actief Leven Akkoord 2023.

⁹ https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-12/Leidende-principes_0.pdf

Kansengelijkheid

Inclusie betekent ook kansengelijkheid. De diverse gemeenschap in Rijswijk zorgt ook voor verschillen in (ervaren) gezondheid en levensverwachting. Verschillende sociale factoren, als ongunstige woon- en werkomstandigheden, ongezondere leefstijl, armoede en schulden veroorzaken zogenaamde sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Dit zijn systematische verschillen in gezondheid en levensverwachting, afhankelijk van iemands positie in de maatschappij. Wie rijker en hoger opgeleid is, leeft gemiddeld langer en in betere gezondheid. Zo worden hoger opgeleiden gemiddeld 5 jaar ouder en leven gemiddeld 14 jaar langer in goede gezondheid dan lager opgeleiden¹⁰. In Rijswijk is 22,5% van de bevolking laag opgeleid¹¹, 38,1% middelbaar opgeleid¹² en 39,4% hoog opgeleid¹³¹⁴.

Als gekeken wordt naar inkomen en vermogen zijn de verschillen nog groter: de 20 procent meest welvarende mensen in Nederland worden ruim 8 jaar ouder en leven 24 jaar langer in goede gezondheid in vergelijking tot de 20% minst welvarende mensen in Nederland. In Rijswijk ligt het aandeel welvarende inwoners op ruim 24% ten opzichte van 36% minst welvarende inwoners¹⁵.

Deze sociaaleconomische gezondheidsverschillen zijn in eerste instantie onrechtvaardig en ongunstig voor de betreffende mensen en hun kinderen. Hun kwaliteit van leven is lager dan mogelijk had gekund. Daarnaast heeft dit ook impact op de mogelijkheden deel te nemen aan de samenleving. Zo is bijvoorbeeld hun financiële ruimte vaak beperkter, waardoor deelname aan sport, cultuur, verenigingsleven of scholing minder vanzelfsprekend is. Daarnaast wonen zij vaker in wijken met minder voorzieningen en sociale ontmoetingsplekken, en beschikken zij over kleinere of minder diverse netwerken, waardoor informatie over kansen en regelingen hen minder goed bereikt. Dit maakt dat sociaaleconomische gezondheidsverschillen de mogelijkheden beletten tot meer kansengelijkheid en brede welvaart. We willen de komende jaren de kansengelijkheid verder vergroten en gezondheidsachterstanden verkleinen. Dit betekent dat ongelijk geïnvesteerd moet worden. Naast een collectief en preventief gezondheidsaanbod voor iedereen, investeren we dan ook in specifieke interventies voor de inwoners in die wijken die dit het hardst nodig hebben. Want wij willen dat iedere Rijswijker gelijke kans heeft op een zo gezond mogelijk leven. En hiermee stellen we het gezondheidspotentieel centraal gericht op de zo grootst mogelijke gezondheidswinst.

We stimuleren eigen kracht en reiken de hand waar nodig

‘We zetten in op het versterken van de inwoner in eigen kracht, wijzen de inwoner de weg en nemen over indien noodzakelijk. We luisteren aandachtig en zijn duidelijk in wat we wel of niet kunnen betekenen.’

Eigen kracht en verantwoordelijkheid

Een gezond Rijswijk begint bij de kracht van inwoners zelf. Ons uitgangspunt is – in lijn met de Kadernota sociaal domein 2.0 ‘Samen verder voor eigen regie’ – dat iedere inwoner – van jong tot oud en ongeacht achtergrond – beschikt over het vermogen om invloed uit te oefenen op zijn of haar gezondheid en welzijn. Als gemeente stimuleren en bevorderen we het nemen en dragen van eigen verantwoordelijkheid (eigen kracht) door alle inwoners.

¹⁰ SER advies. 2023. Gezond opgroeien, wonen en werken.

¹¹ Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1).

¹² Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo2), de vakopleiding (mbo3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo4).

¹³ Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.

¹⁴ [Rijswijk in Cijfers - Onderwijsniveau - 2022 - Rijswijk](#)

¹⁵ [Rijswijk in Cijfers - Percentages - 2023 - Rijswijk](#)

We richten ons op het bevorderen van zelfredzaamheid, gezondheidspotentieel en sociale samenhang. Dit sluit aan bij onze visie op gezondheid waarbij we investeren in gezondheidsvaardigheden en het activeren van informele netwerken. Inwoners die meer grip ervaren op hun leven en gezondheid, zijn beter in staat om gezonde keuzes te maken en actief deel te nemen aan de samenleving.

Normaliseren

We gaan ervan uit dat inwoners veel zelf kunnen, al dan niet met (tijdelijke) ondersteuning. Om te komen tot een duurzaam zorglandschap en (maatschappelijke) voorzieningen voor onze inwoners (het toegankelijk, beschikbaar en betaalbaar houden hiervan), is normaliseren belangrijk. Als gemeente verstaan we onder normaliseren: *‘het accepteren dat we niet alle problemen kunnen oplossen – en dat ook niet moeten willen – zodat we in staat blijven hulp te bieden aan inwoners die dit echt nodig hebben. Niet elke kwetsbaarheid of moeilijkheid hoeft te worden geproblematiseerd of gelabeld. Wij gaan ervan uit dat inwoners veel zelf kunnen. Samen met mensen in hun omgeving vinden ze oplossingen voor alledaagse problemen. Verwijzers en andere professionals werken vanuit deze gedachte. Bij het verlenen van hulp doen we dat wat nodig is. Dat wat we doen, doen we goed. Dit betekent niet dat we minder gaan doen, maar het anders gaan doen’.*

Dit gedachtegoed van normaliseren verankeren we in ons beleid, maar ook in de praktijk. Door te normaliseren voorkomen we onnodige zorginterventies, bevorderen we de eigen kracht en dragen we bij aan een stad waarin we problemen van inwoners herkennen zonder deze direct te problematiseren.

Preventieve aanpak

In lijn met onze brede blik op gezondheid, focussen we ons op het voorkomen van ziekte in plaats van het genezen van ziekte. Deze beweging naar de voorkant is nodig om de gezondheid van onze inwoners te verbeteren en de zorgkosten te beheersen. Een preventieve aanpak met extra aandacht voor de achterliggende factoren die invloed hebben op gezondheid¹⁶. Om ervoor te zorgen dat mensen zo lang mogelijk in goede gezondheid leven, wordt gedurende de gehele levensloop geïnvesteerd in gezondheid, beginnend voor de zwangerschap, tijdens de zwangerschap en in de eerste twee jaar van het leven daar deze fases sterk bepalend zijn voor de gezondheid op latere leeftijd. Hierbij zetten we extra in op vroegsignalering en gezondheidsbevordering vanuit de eigen kracht van onze inwoners.

Daarnaast willen we als gemeente het goede voorbeeld geven daar waar het gaat om gezondheid. Dit doen we door als werkgever onze medewerkers te stimuleren tot gezonde leefgewoonten en bij te dragen aan het vergemakkelijken van het maken van gezondere en vitalere keuzes. Dit doen we samen aan de hand van het huis van werkvermogen, waarvan ‘gezondheid en vitaliteit’ één van de pijlers is¹⁷.

We werken effectief samen

‘We zoeken elkaar op, ook bij anderen domeinen. We benutten elkaars expertise en perspectief. We laten de inwoner pas los als we weten dat een ander de vraag heeft overgenomen.’

Samenhang in beleid en uitvoering

De leidende principes zijn niet los van elkaar te zien. Ze versterken elkaar in de praktijk. Door uit te gaan van wat mensen wél kunnen (eigen kracht), hen te ondersteunen vanuit de eigen behoeften en mogelijkheden (inwoner centraal), en actief samen te werken, bouwen we aan een veerkrachtige gemeenschap waarin iedereen mee kan doen en gezondheid bevorderd wordt.

¹⁶ Ministerie van VWS. 2023. Gezond en Actief Leven Akkoord.

¹⁷ Vitaliteits- en verzuimbeleid gemeente Rijswijk

Als gemeente geven we hierin het goede voorbeeld. Daar er veel (maatschappelijke) factoren van invloed zijn op gezondheid, is een integrale aanpak – met aandacht voor zowel zaken binnen als buiten het gezondheidsdomein – van belang. We werken dan ook domeinoverstijgend samen. In onze brede vraagverheldering in het sociaal domein nemen we gezondheid mee als één van de pijlers.

Verder zetten we in op preventie, het activeren van het sociaal netwerk, het versterken van voorzieningen in de wijk en het verbinden van onder andere de beleidsterreinen zorg, WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning), welzijn, inkomen & participatie, bestaanszekerheid, onderwijs, cultuur en wonen. Zo creëren we samen een gezonde leefomgeving waarin inwoners zich gesteund voelen om het beste uit zichzelf en hun omgeving te halen. In hoofdstuk 4 wordt nader in gegaan synergie en samenwerking gericht op het realiseren van gezondheidswinst.

3. Onze ambities en speerpunten 2026-2029

Ons hoofddoel is meer gezonde levensjaren voor alle Rijswijkers. We gaan voor het vergroten en bevorderen van de (ervaren) gezondheid voor iedereen met extra inzet op het verkleinen van gezondheidsverschillen. Met als stip op de horizon een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis¹⁸.

Om dit te bereiken staan we als gemeente de komende jaren voor een aantal structurele gezondheidsopgaven. Deze zijn gebaseerd op cijfers van o.a. het CBS, GGD, JGZ en Allecijfers.nl en de gesprekken met onze lokale maatschappelijke partners.

Het verbeteren van de gezondheid en het realiseren van gezondheidswinst voor iedere Rijswijker vraagt om integrale samenwerking en een langdurige investering op de verschillende onderdelen van gezondheid. De komende jaren ligt onze focus dan ook op het investeren in de volgende inhoudelijke thema's:

1. Gezond opgroeien
2. Gezonde leefstijl
3. Mentale gezondheid
4. Gezonde leefomgeving
5. Vitaal oud(er) worden

¹⁸ Sluit aan bij centrale missie Zorg en Gezondheid van VWS 2024-2027 en ambitie van Spuk GALA

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Ervaart gezondheid goed / zeer goed

	12 - 18 jaar	16 - 25 jaar
Rijswijk	83,0%	60,3%
Regio Haaglanden	81,0%	62,6%
Nederland	80,3%	63,8%

GM Jeugd
2023

GM
Jongvolwassenen
2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Heeft (ernstig) overgewicht

	2 - 15 jaar	15 - 26 jaar
Rijswijk	13,6%	30,3%
Regio Haaglanden	NB	25,4%
Nederland	14,2%	26,1%

CJG Den Haag
2019/
Buurtatlas

GM
Jongvolwassenen
2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Eet elke dag fruit

	13 - 16 jaar
Rijswijk	31,0%

GM Jeugd
2023

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Eet elke dag groente

	13 - 16 jaar
Rijswijk	45,8%

GM Jeugd
2023

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Is matig tot (zeer) ernstig eenzaam

	12 - 18 jaar	16 - 25 jaar
Rijswijk	7,7%	67,2%
Regio Haaglanden	10,3%	58,2%
Nederland	9,8%	56,7%

GM Jeugd
2023

GM
Jongvolwassenen
2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Ervaart psychische klachten/angst of depressieve gevoelens

	12 - 18 jaar	16 - 25 jaar
Rijswijk	28,0%	83,7%
Regio Haaglanden	28,8%	82,2%
Nederland	27,0%	80,7%

GM Jeugd
2023

GM
Jongvolwassenen
2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Risico op problematisch gebruik social media

	12 - 18 jaar	16 - 25 jaar
Rijswijk	12,4%	29,8%
Regio Haaglanden	13,7%	28,4%
Nederland	12,9%	25,3%

GM Jeugd
2023

GM
Jongvolwassenen
2024

BEWEGING

Beweegt minimaal 1 uur per dag buiten

	6 jaar
Rijswijk	25,8%
Regio Haaglanden	34,4%
Nederland	27,3%

GM Jeugd 2023

BEWEGING

Beweegt minimaal 1 uur per dag

	12 - 18 jaar
Rijswijk	14,2%
Regio Haaglanden	15,3%
Nederland	15,1%

GM Jeugd 2023

BEWEGING

Beweegt 5 dagen per week minimaal een half uur

	16 - 25 jaar
Rijswijk	53,8%
Regio Haaglanden	56,8%
Nederland	58,0%

GM
Jongvolwassenen
2024

ALCOHOL EN ROKEN

Wekelijkse rokers

	13 - 16 jaar	16 - 25 jaar
Rijswijk	4,0%	19,6%
Regio Haaglanden	5,0%	19,3%
Nederland	9,0%	20,8%

GM Jeugd
2023

GM
Jongvolwassenen
2024

ALCOHOL EN ROKEN

Wekelijkse vapers

	13 - 16 jaar
Rijswijk	6,1%
Regio Haaglanden	7,0%
Nederland	9,1%

GM Jeugd
2023

ALCOHOL EN ROKEN

Recent wiet of hasj gerookt

	13 - 16 jaar
Rijswijk	2,0%
Regio Haaglanden	5,0%

GM Jeugd
2023

ALCOHOL EN ROKEN

Recent alcohol gedronken

	12 - 18 jaar	16 - 25 jaar
Rijswijk	14,3%	64,5%
Regio Haaglanden	19,2%	69,6%
Nederland	27,3%	72,3%

GM Jeugd
2023

GM
Jongvolwassenen
2024

Gezond opgroeien

3.1 Gezond opgroeien

Waarom dit thema?

De jeugd heeft de toekomst. We vinden dat ieder kind het recht heeft om gezond op te kunnen groeien. Het terugdringen van gezondheidsachterstanden begint al op jonge leeftijd, zelfs al voor de zwangerschap en tijdens de eerste 1000 dagen van een kind. Gezond opgroeien kan problemen en hulp- of zorgvragen voorkomen of beperken. Een gezonde leefstijl is echter bij jongeren nog niet vanzelfsprekend. Het grootste probleem wordt gevormd door te weinig bewegen en overgewicht. Ook groeit de huidige generatie op in een tijdperk met sociale media en toenemende digitalisering en schermtijd wat ook van invloed is op hun beweeggedrag en voedingspatroon¹⁹. Daarnaast neemt de mentale druk op jongeren toe, onder meer door de prestatiedruk in het onderwijs en de maatschappij. Als we naar de Rijswijkse jeugd kijken zien we onder andere het volgende²⁰:

- De doelstelling uit de vorige beleidsperiode om het percentage overgewicht of obesitas onder jongeren minimaal stabiel te houden op 9% is niet behaald. We zien in Rijswijk op basis van de meest recente cijfers dat 13,6%²¹ van de jongeren tot en met 15 jaar overgewicht of obesitas heeft. Bij de jongvolwassenen (16-25 jaar) is dit percentage zelfs 30,3% en ligt daarmee boven het gemiddelde van de gemeenten om ons heen (regio Haaglanden 25,4%) alsook het gemiddelde van Nederland (25%).
- Zowel de jongeren als de jongvolwassenen voldoen niet aan de norm voor gezond bewegen, de zogenoemde beweegrichtlijn. Bij de jongste jeugd, de 6-jarigen, voldoet 25,8% aan de beweegrichtlijn ten opzichte van ruim 34% in de regio Haaglanden. Ook de jeugdigen in Rijswijk tussen de 12-16 jaar bewegen onvoldoende: 14,2% voldoet aan de beweegrichtlijn ten opzichte van 15,3% in de regio Haaglanden. Hiermee is wel voldaan aan de doelstelling van de vorige beleidsperiode (het percentage jongeren dat niet voldoet aan de beweegrichtlijn tenminste stabiel houden op het niveau van 86%). Er is sprake van stabilisatie, maar niet van een verbetering. Terwijl in de regio Haaglanden ten opzichte van de vorige beleidsperiode wel een verbetering zichtbaar is: stijging van 13% naar 15,3% van de jongeren die voldoen aan de beweegrichtlijn.
Kijkend naar de jongvolwassenen (18-25 jaar) zien we dat deze leeftijdsgroep relatief het hoogst scoort op het voldoen aan de beweegrichtlijn met 53,8% ten opzichte van 56,8% in de regio Haaglanden. In Rijswijk is ook het percentage kinderen dat naar school loopt of fietst met 70,1% laag ten opzichte van de rest van Nederland (81,9%).
- Bij problematisch social media gebruik (12,4%) en gamen (4,3%) is er een duidelijk verschil zichtbaar tussen jongens en meisjes. Bij jongens is het percentage problematisch gamen hoger met 5,8% ten opzichte van meisjes (1,4%). En bij meisjes ligt het problematisch social media gebruik hoger: 17,3% ten opzichte van 9,7% bij jongens. Bij jongvolwassenen tussen de 16-25 jaar ligt het percentage problematisch social media gebruik aanzienlijk hoger met 29,8%. Dit is ook hoger dan het gemiddelde in de regio Haaglanden (28,4%) en het landelijk gemiddelde (25,3%). Problematisch gamen komt voor bij 5,3% van de jongvolwassenen en ligt net boven het gemiddelde van de regio Haaglanden (4,6%) en Nederland (3,9%). Opvallend is dat jongvolwassenen met een hoge opleiding vaker problematisch social media gebruik laten zien ten opzichte van jongvolwassenen met een lagere opleiding. Bij problematisch gamen is dit andersom: jongvolwassenen met een lagere opleiding kennen een hoger percentage problematisch gamen.
- Minder dan de helft van de jongeren eet elke dag groenten, en slechts 31% eet elke dag fruit.

¹⁹ RIVM. 2024. Volksgezondheid Toekomstverkenning 2024.

²⁰ De cijfers van de kinderen 0-12 jaar zijn afkomstig uit de Kindmonitor 2023, de cijfers van de jeugdigen 12-18 jaar zijn afkomstig uit de GM Jeugd 2023 en de cijfers over de jongvolwassenen 16-25 jaar zijn afkomstig uit de GM jongvolwassenen 2024 tenzij anders vermeld.

²¹ CJG Den Haag 2019-2023.

- Het aandeel wekelijkse rokers onder jongeren is relatief laag in Rijswijk en ligt met 4% onder het gemiddelde van Haaglanden (5%) en van Nederland (9%). Er zijn grote verschillen tussen opleidingsniveau: jeugdigen met een lager opleidingsniveau roken vaker dan jeugdigen met een hoger opleidingsniveau. Ook zien we dit onder de jongvolwassenen 16-25 jaar, waarbij er tevens een stijging is in het aandeel wekelijkse rokers: in 2024 19,6% ten opzichte van 18,2% in 2022.
- Onder de jeugdigen heeft 21,6% ooit wel eens een vape gebruikt. Bij de jongvolwassenen is dit aandeel 25,4%. En onder de jeugdigen heeft 3,3% ooit snus gebruikt ten opzichte van 6,7% bij de jongvolwassenen.
- Van de 12-18 jarigen in Rijswijk woont 16,5% bij één van de ouders (eenoudergezin) in 2023. Dit is een stijging ten opzichte van 2021 (10,2%) en het aandeel ligt ook boven het gemiddelde in de regio Haaglanden (12,9%) en Nederland (9,7%).
- 14,3% van de jongeren heeft de afgelopen maand alcohol gedronken (2023); dit is een toename ten opzichte van 2021 (12%), maar ligt wel onder het gemiddelde van de regio Haaglanden (19,2%) en Nederland (27,3%). Bij de jongvolwassenen zien we dat 64,5% de afgelopen maand alcohol gedronken heeft ten opzichte van gemiddeld 69,9% in de regio Haaglanden en 72,3% in Nederland.
- 5,1% van de Rijswijkse jongeren onder de 18 jaar maakt deel uit van een gezin dat minstens één jaar een laag inkomen had. Dit is vergelijkbaar met de regio Haaglanden (5,4%) en het ligt boven het landelijk gemiddelde van 4,1%.
- Als we kijken naar de vaccinatiegraad in Rijswijk zien we het volgende. In 2025 is 84,1% van de zuigelingen volledig gevaccineerd, van de kleuters voldoet 78,6% aan het vaccinatieprogramma en van de 10-jarigen is 74% volledig ingeënt. Van de 10-16 jarigen heeft 57% een HPV-vaccinatie (gemiddelde jongens en meisjes) en is 65% gevaccineerd tegen Meningokokken (MenACWY). De vaccinatiegraad van Rijswijk ligt in alle leeftijdscategorieën onder het landelijk gemiddelde, met uitzondering van de HPV-vaccinatie onder de 10-16 jarigen. Verder is er na een daling van de vaccinatiegraad tussen 2022-2024 in 2025 een lichte stijging waar te nemen.
- In Rijswijk ervaart 67,2% van de jongeren tussen 16-25 jaar matige tot (zeer) ernstige eenzaamheid, tegenover 58,2% in de regio Haaglanden en 56,7% landelijk. Dat is bijna 7 op de 10 jongeren. Kwetsbare groepen die extra risico lopen op eenzaamheid zijn jongeren uit eenoudergezinnen, jonge mantelzorgers, LHBTQ+ jongeren, jongeren met psychische problematiek en jonge nieuwkomers.
- Als we naar het gebruik van Jeugdzorg onder kinderen en jongeren (0-22 jaar) kijken, zie we na een stijging in de jaren 2022-2023 in 2024 een daling ten opzichte van voorgaande jaren. In 2024 heeft 11,2% van de jongeren enige vorm van Jeugdzorg ten opzichte van 11,7% in 2023. Hiermee ligt het percentage gebruik Jeugdzorg in Rijswijk nog net boven het gemiddelde in de regio Haaglanden (10%) en is het gelijk aan het gemiddelde van Nederland (10,8%).

Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen

Het thema Gezond Opgroeien heeft in landelijke nota's de aandacht. In het GALA zijn onder andere de ketenaanpakken Kansrijke Start en Kind naar Gezonder Gewicht opgenomen. Ook in het Nationaal Preventieakkoord en het Sportakkoord II is er veel aandacht voor een gezonde leefstijl en een veilige, gezonde leefomgeving voor de jeugd. In aanvulling op het Nationaal Preventieakkoord is recent de Samenhangende Preventiestrategie²² verschenen. Deze nota breidt de onderwerpen: 1. Roken, 2. Problematisch alcoholgebruik en 3. Voeding en overgewicht uit het Nationaal Preventieakkoord uit met de volgende onderwerpen: 1. Drugsgebruik, 2. Schermgebruik en sociale media, 3. Gehoorschade, 4. Seksuele gezondheid, 5. Vaccinaties, 6. Zonbescherming en 7. Bewegen. Deze strategie richt zich voornamelijk op de jeugd met het doel om vanaf jonge leeftijd gezonde leefgewoonten te bevorderen. Ook is er in de strategie oog voor risicogroepen, zoals mensen met

²² Ministerie van VWS. 13 juni 2025. Samenhangende Preventiestrategie.

een beperking of lage SES. In de aanpak van de Samenhangende preventiestrategie is niet langer (enkel) een aanpak per onderwerp, maar is er een aanpak ontwikkeld per leefomgeving, zodat maatregelen in een omgeving elkaar kunnen versterken. Ons gezondheidsbeleid – en specifiek het thema ‘Gezond opgroeien’ – sluit hierop aan door invulling te geven aan onze maatschappelijke doelstellingen vanuit de diverse leefgebieden.

Een aantal aspecten van het thema Gezond opgroeien heeft ook reeds een plek in interne beleidsstukken, kadernota’s of uitvoeringsagenda’s. Denk hierbij aan ons speel(tuin)beleid waarbij aandacht is voor de toegankelijkheid van onze speeltuinen (zowel fysiek toegankelijk voor kinderen met een beperking als financieel toegankelijk voor alle inwoners (lage prijzen en aangesloten bij ooeivaarspas)). Daarnaast zijn belangrijke kaders voor (preventief) jeugdbeleid vastgelegd in de Kadernota Jeugd en Onderwijs. Verder zijn wij aangesloten bij de regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026. Aspecten omtrent veiligheid en jeugdcriminaliteit zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Preventie met gezag. Verder zijn in de Cultuurvisie 2016-2030 ‘Rijswijk vrij gedacht’ de volgende beleidspijlers opgenomen met betrekking tot de jeugd: aansluiten van het aanbod op de behoeften van jeugd en jongeren, en het stimuleren van cultuureducatie, met name voor jeugd en jongeren, om bij te dragen aan hun brede vorming en de creativiteit van de samenleving.

Wat doen we al op dit thema?

De afgelopen jaren is actief ingezet op dit thema. Zo is geïnvesteerd in een positief opgroei- en opvoedklimaat voor alle jeugdigen aan de hand van het **Actieplan Preventief Jeugdbeleid**. In dit actieplan wordt samen met onder andere de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, Jeugdgezondheidszorg en andere betrokken partners aan de hand van concrete doelen en interventies gewerkt aan een duurzaam, effectief preventief jeugdbeleid. Ook wordt met de ketenaanpak **‘Kansrijke Start’** ingezet op een gezonde start voor elk kind. Verder ondersteunen we de ketenaanpak **‘Nu Niet Zwanger’** waarin het maken van een bewuste en geïnformeerde keuze over het krijgen van een kind centraal staat, met het doel onbedoelde zwangerschappen te voorkomen. Met de ketenaanpak **‘Kind naar Gezonder Gewicht’** (KnGG) wordt een samenhangend netwerk van zorgverleners, scholen, gemeenten en andere organisaties gecreëerd om kinderen te helpen naar een gezonder gewicht. In Rijswijk is hiertoe een netwerk opgezet bestaande uit betrokken professionals waarbij centrale zorgverleners opgeleid en aangesteld zijn. De centrale zorgverlener is het vaste aanspreekpunt voor het kind en gezin en is de schakel tussen kind, gezin en de betrokken professionals. Met de **JOGG-aanpak** (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) richten we ons op een omgeving waarin de gezonde keuze de makkelijke keuze wordt. Hiertoe is een JOGG-regisseur aangesteld die samen met beleidsmedewerkers, professionals en bestuurders samenwerkt aan een gezonde omgeving aan de hand van erkende interventies. Vanuit deze aanpak richt het programma **Happy Fit** jeugd zich specifiek op gezondheidsthema’s ten behoeve van een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren. Vanuit Happy Fit worden elk kwartaal gratis activiteiten georganiseerd voor kinderen en hun ouders. Daarnaast komt Happy Fit ook op scholen en de kinderopvang. Verder wordt op het gebied van een gezonde leefstijl in Rijswijk gewerkt aan gezondheid binnen scholen. Hiertoe is een **gezonde school adviseur** actief op de gebieden sport en bewegen, voeding, welbevinden, relatie en seksualiteit. Ook is er een **speelbeleid** met het doel voldoende groene plekken om ruime, veilige en uitdagende speel- en recreatieplekken te hebben en te behouden, zeker gezien de snelle groei van onze stad. Dagelijks vrij kunnen spelen is een basisvoorwaarde om gezond en positief op te groeien. We willen de schaarse ruimte die er is, benutten en zeker stellen voor jongeren om lekker buiten te spelen en zich te vermaken. Niet alleen omdat het leuk is, maar ook omdat het hen helpt bij een positieve en sociale ontwikkeling en het ontdekken van hun talenten en mogelijkheden.

Naast dit speelaanbod in de openbare ruimte is er ook een breed (georganiseerd) sport- en beweegaanbod. Elke wijk heeft sport- en speelplekken. Een coördinator sport en preventie zorgt

ervoor dat het sportakkoord wordt uitgevoerd, en verbindt met andere domeinen. Samen met lokale functionarissen als de beweegmakelaar, verenigingsondersteuners en combinatiefunctionarissen wordt door de inzet van de **Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC)** gewerkt aan de kansen voor kinderen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen en het vergroten van hun zelfvertrouwen en weerbaarheid. Ook stelt Rijswijk de **Ooievaarspas** beschikbaar voor inwoners met een minimuminkomen, waarmee ze korting of gratis toegang krijgen tot diverse activiteiten op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Ook zijn er special ondersteuningsregelingen voor kinderen met een Ooievaarspas. Verder is er een **lunchloket** dat wekelijks gezonde lunchpakketten verzorgt voor kinderen uit gezinnen die tijdelijk niet in staat zijn een lunch te bekostigen.

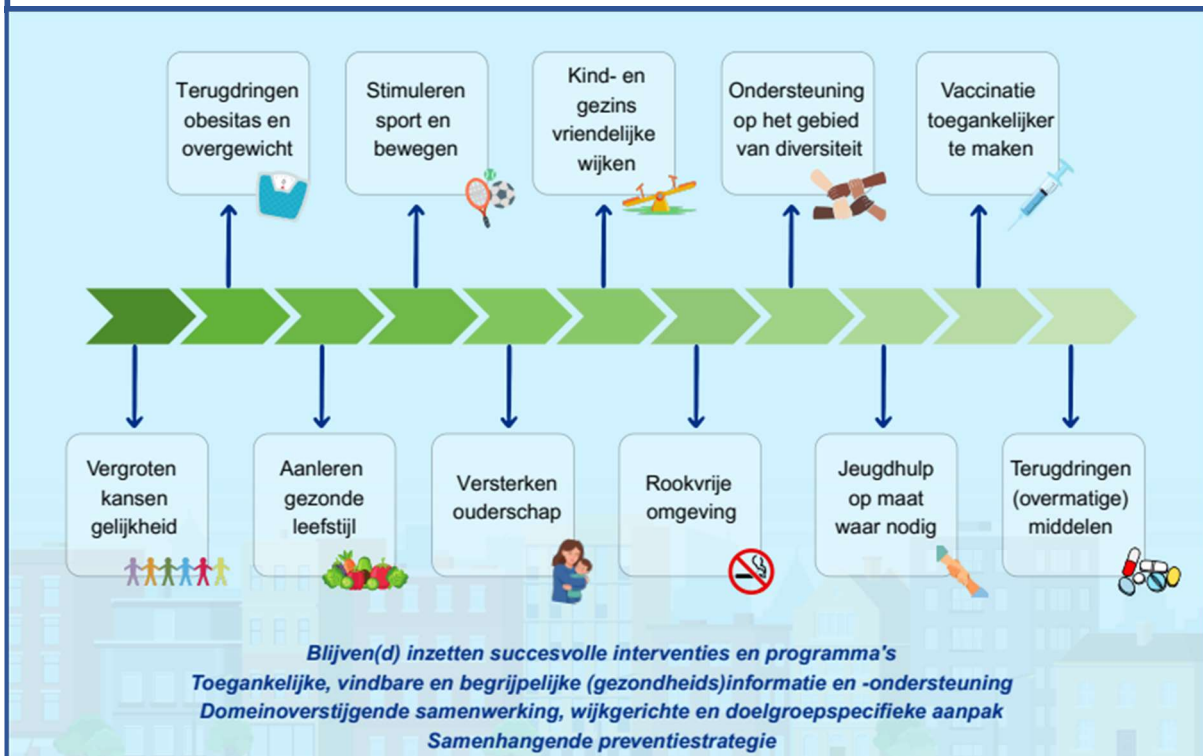
Wat willen we bereiken

Gezond opgroeien

Een gezonde start in het leven is van onschatbare waarde. De basis voor een gezond, veerkrachtig en kansrijk leven wordt gelegd in de eerste levensjaren. De gemeente blijft daarom – in aansluiting op de Samenhangende Preventiestrategie – stevig inzetten op het thema Gezond Opgroeien, met als doel alle kinderen en jongeren gelijke kansen te bieden op een gezonde ontwikkeling, zowel fysiek als mentaal. Daarbij is extra aandacht voor kinderen en gezinnen in kwetsbare posities.

Doelstelling

Ons doel is dat alle kinderen en jongeren in onze gemeente op kunnen groeien in een veilige, inclusieve, stimulerende en gezonde omgeving, waarin gezond gedrag de norm is en ieder kind gelijke kansen krijgt om zich fysiek, mentaal en sociaal optimaal te ontwikkelen. Door het versterken van de pedagogische basis, het bevorderen van een gezonde leefstijl en het stimuleren van sport en bewegen dragen we bij aan een gezonde, veerkrachtige generatie.

We geven hier invulling aan door:

- Door te gaan met bestaande, succesvolle initiatieven en interventies.
- Het vergroten van kansengelijkheid via onder andere de ketenaanpak Kansrijke Start.

- Extra te investeren in het zo vroeg mogelijk aanleren van een gezonde leefstijl (onder andere via Gezonde Kinderopvang en School, JOGG-aanpak), waarbij we gezond gedrag samen gewoon maken door het stimuleren van laagdrempelige en toegankelijke initiatieven die gezonde leefstijl aanmoedigen.
- Ouders, opvoeders en professionals het goede voorbeeld te laten geven en in te zetten op interventies gericht op het versterken van ouderschap.
- Het terugdringen van obesitas en overgewicht bij kinderen via onder andere de ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht.
- Het stimuleren van bewegen en sportdeelname bij kinderen en jeugdigen waarbij sporten en bewegen voor alle kinderen en jongeren toegankelijk is en blijft.
- Het blijven(d) inzetten op het creëren en behouden van kind- en gezinsvriendelijke wijken waar jong en oud zich kunnen vermaken en ontmoeten.
- Het blijven(d) stimuleren en uitbreiden van rookvrije omgevingen, met extra aandacht voor plekken waar kinderen en jongeren komen.
- Het blijven(d) inzetten op het terugdringen van (overmatig) middelen-, scherm- en social media gebruik en gamen onder jongeren, door o.a. voorlichting aan jongeren.
- Het halen van een vaccinatie makkelijker te maken en de voorlichting over vaccineren te verbeteren door o.a. een wijkgerichte aanpak.
- Het aanbieden van (jeugd)hulp op maat waarbij jeugdhulp beschikbaar is voor jeugdigen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties; niet elke hulpvraag heeft een zorgantwoord.
- Het aanbieden van ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen op het gebied van seksuele-, gender- en herkomstdiversiteit zodat iedere jongere zich veilig, gezien en geaccepteerd voelt.
- Het stimuleren van toegankelijke gezondheidsinformatie voor jeugd en gezin, met extra aandacht voor jeugdigen en ouders met beperkte gezondheidsvaardigheden en gezinnen in armoede.

Relevante indicatoren die we volgen (per wijk en SES waar beschikbaar)

- Percentage kinderen, jongeren en jongvolwassenen met (ernstig) overgewicht
- Percentage kinderen, jongeren en jongvolwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn
- Percentage kinderen, jongeren en jongvolwassenen dat wekelijks sport
- Percentage kinderen en jongeren dat elke dag fruit en/of groente eet
- Percentage kinderen, jongeren en jongvolwassenen dat rookt
- Percentage kinderen, jongeren en jongvolwassenen dat vaped of ooit een vape heeft gebruikt
- Percentage kinderen, jongeren en jongvolwassenen dat alcohol drinkt
- Percentage kinderen, jongeren en jongvolwassenen dat softdrugs gebruikt
- Percentage scholen dat meedoet aan de Gezonde School aanpak
- Percentage jongeren met enige vorm van Jeugdhulp
- Vaccinatiegraad onder kinderen en jongeren
- Resultaten van de ketenaanpakken Kansrijke Start en KnGG

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Ervaart gezondheid goed / zeer goed

18+ jaar	
Rijswijk	73,2%
Regio Haaglanden	73,1%
Nederland	74,1%

GM Volwassenen en Ouderen 2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Heeft (ernstig) overgewicht

18+ jaar	
Rijswijk	45,8%
Regio Haaglanden	47,5%
Nederland	50,0%

GM Volwassenen en Ouderen 2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Eet elke dag fruit*

18+ jaar	
Rijswijk	31,1%
Regio Haaglanden	30,1%

GM Volwassenen en Ouderen 2024

* Dagelijks 2 porties /200 gram fruit.

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Eet elke dag groente*

18+ jaar	
Rijswijk	21,3%
Regio Haaglanden	21,6%

GM Volwassenen en Ouderen 2024

* Dagelijks gemiddeld 200 gram groente.

ALCOHOL EN ROKEN

Rokers

18+ jaar	
Rijswijk	15,4%
Regio Haaglanden	15,8%
Nederland	15,6%

GM Volwassenen en Ouderen 2024

ALCOHOL EN ROKEN

Overmatig alcoholgebruik*

18+ jaar	
Rijswijk	11,2%
Regio Haaglanden	12,2%
Nederland	14,5%

GM Volwassenen en Ouderen 2024

* > 14 glazen per week bij mannen
> 7 glazen per week bij vrouwen

BEWEGING

Voldoet aan de beweegrichtlijnen*

18+ jaar	
Rijswijk	46,9%
Regio Haaglanden	50,8%
Nederland	48,9%

GM Volwassenen en Ouderen 2024

* > 150 minuten per week matig intensieve inspanning

Gezonde leefstijl

3.2 Gezonde leefstijl

Waarom dit thema?

In 2022 was ongezond gedrag, zoals roken, alcoholgebruik, te weinig bewegen en ongezonde voeding verantwoordelijk voor 14% van de ziektelast in Nederland. Roken is met 7,6% de veroorzaker van de meeste ziektelast, gevolgd door alcoholconsumptie (3%), ongezonde voeding (2,8%) en onvoldoende beweging (1,8%)²³. Verder is de levensverwachting tussen mensen verschillend, evenals de jaren dat mensen in goed gezondheid leven. Mensen met een minder gunstige maatschappelijke positie (lagere sociaaleconomische status) ondervinden vaker gezondheidsproblemen. En ook geldt dat hoe beter deze maatschappelijke positie is, hoe vaker er sprake is van een gezonde leefstijl en dus minder kans op ziekte. De cijfers laten zien dat er vaker sprake is van (kans op) roken, overgewicht en ongezonde voeding bij mensen met een lage(re) sociaaleconomische status dan bij mensen met een hogere sociaaleconomische status. Dit zien we ook in Rijswijk²⁴:

- In 2024 was er sprake van (ernstig) overgewicht bij 45,8% van de inwoners van Rijswijk van 18 jaar en ouder. Hiermee is sprake van een daling en is het relatieve aandeel (ernstig) overgewicht in 2024 lager dan de doelstelling uit 2022 (48%). Ook ligt het percentage volwassenen met (ernstig) overgewicht in Rijswijk in 2024 lager dan in Nederland (50%) en de regio Haaglanden (47,5%). Bij de leeftijdsgroep 65+ is echter sprake van een stijging van (ernstig) overgewicht: bij 57% van de 65-plussers is sprake van (ernstig) overgewicht in 2024 en ten opzichte van 56% in 2022. Verder zijn er grote verschillen in (ernstig) overgewicht bij inwoners kijkend naar het opleidingsniveau: 61,8% van de inwoners met een opleiding primair onderwijs/VMBO/MBO1, ten opzichte van 48,3% en 36,7% bij inwoners met respectievelijk MBO2/HAVO/VWO en HBO/WO. Ook zien we in Rijswijk een verschil in (ernstig) overgewicht bij mensen die moeite hebben met rondkomen (54,2%) ten opzichte van mensen die geen moeite met rondkomen hebben (46,1%).
- In Rijswijk voldoet 50% van de volwassenen (18+) aan de alcoholrichtlijn. Het percentage overmatige drinkers laat in 2024 (11,2%) een lichte daling zien ten opzichte van 2022 (12%) en ligt daarmee onder de doelstelling van de vorige beleidsperiode (15%)²⁵. In lijn met Nederland voldoen inwoners van Rijswijk met een hoger opleidingsniveau minder vaak aan de alcoholrichtlijn (41,2%) dan inwoners met een lagere opleiding (70,4%). Desondanks hebben mensen met een lagere sociaaleconomische status toch meer kans op schade door alcohol. Dit komt door een schadelijker drinkpatroon en het vaker bestaan van meerdere risicofactoren zoals overgewicht en roken. Hierdoor draagt alcohol bij aan sociaaleconomische gezondheidsverschillen²⁶.
- Het aandeel rokers in 2024 ligt onder de doelstelling van de vorige beleidsperiode (19%)²⁷, maar na een daling in het aandeel rokers in de periode 2018-2022 naar respectievelijk 13,7% en 13,5%, is er in 2024 een stijging zichtbaar naar 15,4%. Hiermee ligt het aandeel rokers in 2024 nog wel onder het gemiddelde van de regio Haaglanden (15,8%) en Nederland (15,6%). Er zijn verschillen in het rookgedrag kijkend naar opleiding en inkomen. Zo roken respectievelijk 16% en 21% van de Rijswijkse volwassenen met een opleiding primair onderwijs/VMBO/MBO1 of MBO2/HAVO/VWO ten opzichte van 11,4% met een HBO/WO opleiding. Verder zien we dat 23,9% van de inwoners die moeite hebben met rondkomen rookt; bij inwoners die geen moeite hebben met rondkomen ligt dit percentage op 12,9%.
- In Rijswijk voldoet 31,1% van de volwassenen aan de richtlijn voor fruit (elke dag 200 gram fruit), waarbij de 65-plussers relatief gezien het meest voldoen aan deze richtlijn. Er bestaan grote verschillen tussen de inwoners die moeite hebben met rondkomen en die geen moeite hebben met rondkomen (respectievelijk 25% en 33,9% die voldoen aan de richtlijn). Ook zien we deze

²³ RIVM. 2024. Volksgezondheid Toekomstverkenning 2024.

²⁴ Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024.

²⁵ Gebaseerd op GGD Gezondheidsmonitor 2018

²⁶ Alcohol en sociaal economische gezondheidsverschillen (SEGV) - Expertisecentrum Alcohol (trimbos.nl)

²⁷ Gebaseerd op GGD Gezondheidsmonitor 2018

verschillen bij het voldoen aan de richtlijn voor groente (dagelijks 200 gram): 16,9% van de inwoners die moeite hebben met rondkomen voldoet aan deze richtlijn ten opzichte van 23% van de inwoners die geen moeite hebben met rondkomen. Ook is er bij de richtlijn voor groente een groot verschil zichtbaar naar opleiding: 26,9% van de inwoners met een HBO/WO opleiding voldoet aan de richtlijn ten opzichte van 14,5% en 16,7% van de inwoners met een opleiding primair onderwijs/VMBO/MBO1 of MBO2/HAVO/VWO. In totaal voldoet 21,3% van de inwoners in Rijswijk aan de richtlijn voor groente; dit is vergelijkbaar met het percentage van 21,6% in de regio Haaglanden. De inwoners in de leeftijdsgroep 34-65 jaar voldoen relatief gezien het meest aan de richtlijn voor groente.

- 46,9% van de volwassenen in Rijswijk voldoet aan de beweegrichtlijn²⁸ in 2024. Dit is een stijging ten opzichte van 2022 (40%), maar ligt nog onder het gemiddeld van Haaglanden in 2024 (50,8%) en Nederland (48,9%). Het verschil tussen inwoners met een opleiding primair onderwijs/VMBO/MBO1 en HBO/WO is aanzienlijk: 28,4% versus 55,3%. Ook het verschil naar leeftijd is groot: van de 65-plussers voldoet 32,2% aan de beweegrichtlijn, tegenover 52,7% van de 34-65 jarigen en 49,3% van de 18-34 jarigen.
- Als we kijken naar hoe inwoners zelf hun eigen gezondheid beoordelen, zien we dat de (zeer) goed ervaren gezondheid in Rijswijk in 2024 (73,2%) gestegen is ten opzichte van 2022 (68,4%), maar nog onder het niveau van 2020 (76,4%) ligt. De jongere populatie, 18-34 jarigen ervaren relatief het vaakst een (zeer) goede gezondheid (80,6%) ten opzichte van inwoners van 34-65 jaar (75,2%) en de 65-plussers (62,3%). Ook zien we hierin een aanzienlijk verschil in een (zeer) goed ervaren gezondheid tussen inwoners die geen moeite hebben met rondkomen en inwoners die wel moeite hebben met rondkomen: 78% versus 51,3%. Ook ervaren HBO/WO opgeleide inwoners hun gezondheid vaker als (zeer) goed ten opzichte van inwoners met een primair onderwijs/VMBO/MBO1 of MBO2/HAVO/VWO opleiding.

Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen

Het thema Gezonde Leefgewoonten heeft in landelijke nota's de aandacht. De aanpak van overgewicht en obesitas bij volwassenen is een ketenaanpak binnen GALA. In het Nationaal Preventie Akkoord staan de thema's roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik centraal. In het landelijk sportakkoord II zet in op het stimuleren van sport en beweging aan de hand van 6 thema's.

Een aantal aspecten van het thema Gezonde Leefgewoonten hebben al een plek in andere beleidsstukken, kadernota's of uitvoeringsagenda's. Denk hierbij aan ondersteuning op het gebied van welzijn in Brede Welzijnsnota 2021-2028, financiële bestaanszekerheid en welzijn in de uitvoeringsagenda 'Samen werken aan een zeker bestaan 2025-2026'. Ook in ons mobiliteitsprogramma is er aandacht voor een omgeving die gezond gedrag stimuleert door het hanteren van het zogenaamde STOMP-principe: Stappen (lopen), Trappen (fietsen), Mobility as a Service (deelmobiliteit), Openbaar vervoer en de (Privé)auto.

Wat doen we al op dit thema

We doen al veel om een gezonde leefgewoonten te stimuleren. Zo is een **beweegmakelaar** actief die mensen helpt om dat extra stapje te zetten om wel bij een wandelclub of sportvereniging lid te worden en zo zijn/haar gezondheid te verbeteren. Verder zijn er **buurtsportcoaches** die sport gebruiken om mensen van alle leeftijden actief en gezond te houden. Ze zijn aanwezig in wijken, op basisscholen en bij sportverenigingen, waar ze een breed aanbod aan sport- en beweegactiviteiten organiseren. Door samen te werken met diverse partners, stimuleren ze kinderen, ouderen en kwetsbare groepen om meer te bewegen en bewuste, gezonde keuzes te maken. Ook is er een

²⁸ Minstens 150 minuten per week matig intensieve inspanning, verspreid over diverse dagen en minstens 2 maal per week spier- en botversterkende activiteiten voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen.

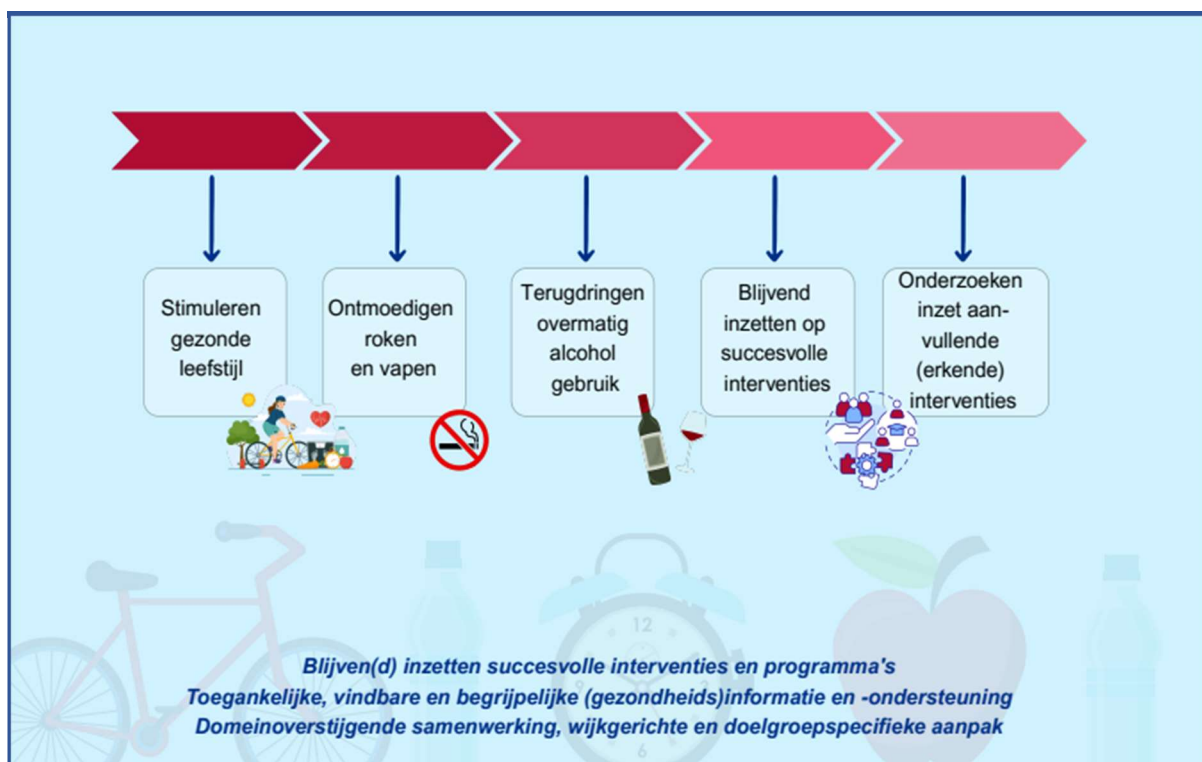
coördinator Sportakkoord die ervoor zorgt dat het lokale sportakkoord goed wordt uitgevoerd en dat belangrijke thema's zoals gezondheid, sport en gemeenschap met elkaar verbonden worden. Door samen te werken, draagt de coördinator bij aan een gezonde en actieve leefomgeving voor iedereen.

In de ketenaanpak **Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI): ketenaanpak Overgewicht en Obesitas bij volwassenen** wordt een gezonde leefstijl bevorderd door middel van beweging, voeding en gedragsverandering. Het programma wordt begeleid door zorgprofessionals zoals huisartsen en diëtisten, die zich richten op het ondersteunen van langdurige leefstijlveranderingen. Het doel is om mensen met overgewicht of obesitas te helpen gezondere gewoontes aan te leren en deze op de lange termijn vol te houden. Verder is er een pilot '**Diabetes in beweging**' gestart waarin mensen met (een grote kans op) diabetes type 2 50 weken samen gaan wandelen in de eigen buurt. De wandelingen worden begeleid door een buurtsportcoach. Ook wandelen er regelmatig zorgverleners mee, zoals een praktijkondersteuner van de huisarts, een diëtist of een leefstijlcoach. Onder het wandelen geven zij tips over bewegen, gezond eten, ontspannen, slapen en volhouden. Verder wordt er vanuit de huisartsengroep in Rijswijk gewerkt aan het opzetten van een **leefstijlloket** waar inwoners terecht kunnen voor alle leefstijl gerelateerde vragen. Doelstelling is het realiseren van een loket vindbaar voor inwoners en professionals, waar inwoners met of zonder verwijzing terecht kunnen voor persoonlijk leefstijladvies en ondersteuning. Het loket biedt advies op maat, gebaseerd op de sociale kaart van de wijk, en verwijst bezoekers succesvol door naar passend aanbod binnen welzijn, zorg of lokale initiatieven. Het loket moet het centrum van het netwerk rondom leefstijl in Rijswijk worden.

Om gezonde voeding te stimuleren is er een **fruit- en waterpilot** gestart. Bij 3 sportverenigingen in Rijswijk wordt een fruitpilot uitgevoerd. Met deze fruitpilot bieden we sportclubs 12 weken lang gratis fruit aan daarnaast krijgen ze een waterton om waterdrinken te stimuleren. De fruitpilot is in het leven geroepen om een eerste contact te leggen met verenigingen om op deze manier met behulp van de JOGG-Teamfit coach in gesprek te gaan over het gezonder maken van de sportomgeving op het gebied van aanbod in de kantine, rookvrij en alcoholbeleid.

Wat willen we bereiken

Gezonde leefstijl
Een gezonde leefstijl vormt de basis voor een vitaal en veerkrachtig leven. Als gemeente willen we het onze inwoners zo makkelijk mogelijk maken om gezonde keuzes te maken. Dit betekent dat we niet alleen inzetten op bewustwording en educatie, maar ook het creëren van een omgeving die gezond gedrag stimuleert en faciliteert.
Doelstelling Ons doel is een gemeente te zijn waarin onze inwoners in staat worden gesteld om gezond te leven. Dat betekent voldoende beweging, gezonde voeding en het vermijden van schadelijke middelen als tabak en alcohol. Er is extra aandacht voor risicogroepen en -wijken met een ongezonde leefstijl. Bijvoorbeeld mensen die leven in armoede en/of mensen die vanwege beperkte gezondheidsvaardigheden moeite hebben met het aanleveren van een gezonde leefstijl.

We geven hier invulling aan door:

- In alle wijken een gezonde leefstijl te stimuleren door laagdrempelige en toegankelijke initiatieven in de wijk. We zorgen voor meer bewustzijn door iedereen te laten zien dat een gezonde leefstijl belangrijk is. Als gemeente communiceren we actief en structureel, waarbij we aandacht hebben voor verschillende levensfasen en specifiek doelgroepen en (aandachts)wijken. Ook hebben we aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Verder geven we het goede voorbeeld als gemeente door in gemeentelijke voorzieningen gezond eten en drinken vaker de standaard te laten zijn en is alcohol minder aanwezig. Ook is sporten en bewegen in de wijken voor iedereen toegankelijk.
- Roken en vaperen te ontmoedigen door het aanbieden van een laagdrempelig stoppen met roken hulpaanbod en te laten zien dat niet roken en vaperen de norm is door het creëren van meer rook- en vapevrije plekken.
- (overmatig) Alcoholgebruik terug te dringen door horecabedrijven en gemeentelijke voorzieningen te stimuleren om zichtbaar een alternatief aan te bieden (0,0% dranken).
- Door te gaan met succesvolle, bestaande initiatieven op dit thema.
- Te onderzoeken of er aanvullende (erkende²⁹) interventies ingezet kunnen worden die bijdragen aan een gezondere leefstijl. Het opzetten van een leefstijlloket is hiervan een voorbeeld.
- Het ondersteunen van inwoners met vindbare en begrijpelijke informatie en toegankelijke ondersteuning, zodat zij weloverwogen keuzes kunnen maken over hun gezondheid.
- Het versterken van gezondheidsvaardigheden door gezondheidsvoorlichting, educatie en digitale hulpmiddelen, zodat een gezonde keuze voor alle Rijswijkers makkelijk(er) en aantrekkelijk(er) wordt.

Relevante indicatoren die we volgen (per wijk en SES waar beschikbaar)

- Percentage volwassen inwoners (18 jaar en ouder) met een (zeer) goed ervaren gezondheid
- Percentage rokers

²⁹ Dat zijn programma's en activiteiten die voldoen aan belangrijke kenmerken voor succesvol werken aan een gezonde leefstijl. Onafhankelijke experts uit wetenschap en praktijk hebben dat vastgesteld: <https://www.loketgezondleven.nl/leefstijlinterventies>

- Percentage volwassen inwoners met overgewicht
- Percentage volwassen inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn
- Percentage volwassen inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn
- Percentage volwassen inwoners dat voldoet aan de richtlijn groente
- Percentage volwassen inwoners dat voldoet aan de richtlijn fruit
- Percentage volwassen inwoners dat wekelijks sport

MENTALE GEZONDHEID

Ervaart (heel) veel stress

	Jongvolwassenen 16 - 25 jaar	Volwassenen 18+ jaar
Rijswijk	44,7%	22,3%
Regio Haaglanden	44,9%	24,2%
Nederland	43,0%	20,3%
	GM Jongvolwassenen 2024	GM Jongvolwassenen 2024

MENTALE GEZONDHEID

Heeft voldoende weerbaarheid

	Jongvolwassenen 16 - 25 jaar
Rijswijk	82,9%
Regio Haaglanden	83,2%
Nederland	83,1%
	GM Jongvolwassenen 2024

MENTALE GEZONDHEID

Heeft matig tot hoog risico op angststoornis of depressie

	Volwassenen 18+ jaar
Rijswijk	52,6%
Regio Haaglanden	53,9%
Nederland	50,8%
	GM Volwassenen en ouderen 2024

MENTALE GEZONDHEID

Ervaart angst of depressieve gevoelens

	Jongvolwassenen 16 - 25 jaar
Rijswijk	83,7%
Regio Haaglanden	82,2%
Nederland	80,7%
	GM Jongvolwassenen 2024

MENTALE GEZONDHEID

Heeft weinig tot geen vertrouwen in de toekomst

	Jongvolwassenen 16 - 25 jaar
Rijswijk	20,0%
Regio Haaglanden	15,0%
Nederland	14,9%
	GM Jongvolwassenen 2024

MENTALE GEZONDHEID

Met suicidale gedachten*

	Jongeren 12 - 18 jaar	Jongvolwassenen 16 - 25 jaar	Volwassenen 18+ jaar
Rijswijk	14,7%	38,5%	10,5%
Regio Haaglanden	20,8%	28,9%	10,8%
Nederland	20,4%	29,1%	10,1%
	GM Jeugd 2023	GM Jongvolwassenen 2024	GM Volwassenen en ouderen 2024

* In de afgelopen 12 maanden een enkele keer tot heel vaak gedacht een eind aan zijn/haar leven te maken.

MENTALE GEZONDHEID

Ervaart onvoldoende regie over het eigen leven

	Volwassenen 18+ jaar
Rijswijk	15,2%
Regio Haaglanden	12,4%
Nederland	11,7%
	GM Volwassenen en ouderen 2024

MENTALE GEZONDHEID

Ervaart matige tot (zeer) ernstige eenzaamheid

	Jongeren 12 - 18 jaar	Jongvolwassenen 16 - 25 jaar	Volwassenen 18+ jaar
Rijswijk	7,7%	67,2%	51,1%
Regio Haaglanden	10,3%	58,2%	51,9%
Nederland	9,8%	56,7%	46,2%
	GM Jeugd 2023	GM Jongvolwassenen 2024	GM Volwassenen en ouderen 2024

MENTALE GEZONDHEID

Ervaart (zeer) lage veerkracht

	Volwassenen 18+ jaar
Rijswijk	16,2%
Regio Haaglanden	15,9%
Nederland	14,9%
	GM Volwassenen en ouderen 2024

Mentale gezondheid

3.3 Mentale gezondheid

Waarom dit thema?

Mentale gezondheid is de manier waarop iemand zich verhoudt tot anderen en hoe wordt omgegaan met de uitdagingen in het dagelijks leven. Een goede mentale gezondheid is, naast lichamelijk en sociaal welzijn, dan ook van groot belang om gezond te zijn en blijven en actief te kunnen blijven participeren in onze samenleving. Het zorgt ervoor dat mensen een goede kwaliteit van leven ervaren, goed zorgen voor hun kinderen, zich verbonden voelen met elkaar, productief zijn, maatschappelijk participeren en succesvol ouder worden. Goede mentale gezondheid is geassocieerd met een 15 tot 20 jaar langere levensverwachting dan het geval is bij mensen met een slechte mentale gezondheid.

Onze complexe samenleving kent echter allerlei risico's die de kans op mentale problemen of psychische stoornissen vergroten. Meer dan 4 op de 10 Nederlanders ontwikkelen gedurende hun leven dusdanige mentale problemen dat deze hun functioneren en gezondheid aantasten³⁰, waarbij kwetsbare groepen (waaronder mensen met een kwetsbare sociaaleconomische positie, LHBTQ+-personen, vluchtelingen en personen die discriminatie meemaken) nog meer risico lopen op een slechte mentale gezondheid.³¹ In Rijswijk zien we het volgende beeld op dit thema³²³³³⁴:

- Stress speelt een belangrijke rol bij mentale gezondheid. In 2024 ervaart 22,3% van de volwassenen (heel) veel stress. Dit is een daling ten opzichte van 2022 (24%) maar ligt nog boven het percentage van 2020 (21,2%) en boven het landelijk gemiddelde van 2024 (20,3%). Als we kijken naar de jongvolwassenen zien we een lichte stijging in de ervaren stress met 44,7% in 2024 ten opzichte van 43,8% in 2022. Dit percentage ligt in 2024 boven het gemiddelde van Nederland (43%) en is vergelijkbaar met het percentage van regio Haaglanden (44,9%). Bij de jongeren van 12-18 jaar oud zien we een stijging in de (zeer) vaak ervaren stress: in 2021 was dit nog 46,2% en in 2023 is dit meer dan de helft van de jongeren met ruim 50%. Deze stijging is ook zichtbaar in de regio Haaglanden.
Kijkend naar de leeftijd ervaart de leeftijdsgroep 21-25 jaar (50,8%) bij de jongvolwassenen en bij de volwassenen 18-34 jaar (30,1%) het meeste stress en de 65-plussers het minst (8,1%). Bij de volwassenen is er een grote discrepantie tussen het ervaren van veel stress tussen inwoners die moeite hebben met rondkomen en inwoners die geen moeite hebben met inkomen: 45,6% ten opzichte van 19,7%.
- Ook psychische klachten zijn van invloed op je mentaal welbevinden en kunnen zich ook uiten in fysieke klachten als vermoeidheid of slaapproblemen. Meer dan de helft van de volwassenen (52,6%) heeft een matig tot hoog risico op angst- of depressiegevoelens. We zien hier ook een relatie met moeite naar inkomen: inwoners die moeite hebben met rondkomen hebben een hoger risico op angst- of depressiegevoelens (77,6%) ten opzichte van inwoners geen moeite met rondkomen (47,5%).
- 83,7% van de jongvolwassen in Rijswijk ervaart angst- of depressiegevoelens en 21,6% voelt zich beperkt door psychische klachten. Onder jongeren (12-18 jaar) ervaart 28% psychische klachten.
- Ruim de helft van de volwassen inwoners in Rijswijk voelt zich matig tot (zeer) ernstig eenzaam (51,1%). Bij de jongvolwassenen ligt dit percentage hoger met 67,2%. Uit recent onderzoek van Welzijn Rijswijk³⁵ blijkt dat oorzaken van eenzaamheid – wat kan leiden tot depressie en andere mentale klachten – veroorzaakt wordt door gebrek aan een sterke thuisbasis, prestatiedruk, social media, gebrek aan sociale vaardigheden, laag zelfbeeld, onveilige hechting, armoede en

³⁰ Trimbos-instituut. 2021. Samen werken aan een mentaal gezonde samenleving: Bouwstenen voor mentale gezondheidsbevordering en preventie.

³¹ [Mentale gezondheid en stress bij kwetsbare groepen](#)

³² Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024.

³³ Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024.

³⁴ Gezondheidsmonitor Jeugd 2023.

³⁵ Welzijn Rijswijk. Februari 2025. Onderzoek naar eenzaamheid onder Rijswijkse jongeren: vinden en verbinden.

maatschappelijke ontwikkelingen zoals woningnood en individualisering. Kwetsbare groepen die extra risico lopen op het ervaren van eenzaamheid zijn: jongeren uit eenoudergezinnen, jonge mantelzorgers, LHBTQ+ jongeren, jongeren met psychische problematiek en jonge nieuwkomers lopen extra risico.

- Kijkend naar suïcidale gedachten heeft 10,5% van de Rijswijkse volwassenen deze gedachten een enkel keer tot heel vaak. Van de jongvolwassenen heeft 38,5% een enkele keer tot heel vaak suïcidale gedachten en bij de jongeren ligt dit percentage op 15%. Zowel bij eenzaamheid als bij suïcidale gedachten zien we dat de groep 18-34 jaar zich het vaakst eenzaam voelt of suïcidale gedachten heeft ten opzichte van de 65-plussers en dat ook een lager opleidingsniveau en de moeite met rondkomen zorgen voor een hoger percentage ervaren eenzaamheid en suïcidale gedachten.
- Eigen regie, ofwel de mate waarin iemand zelf beslissingen neemt over zijn of haar leven, is cruciaal voor een goede mentale gezondheid. Het vermogen om je eigen leven te leiden, keuzes te maken en je eigen weg te vinden, draagt bij aan een gevoel van welzijn en veerkracht. In Rijswijk geeft 15,2% van de volwassenen aan onvoldoende regie te hebben over het eigen leven ten opzichte van 12,4% in de regio Haaglanden en 11,7% in Nederland.
- Kijkend naar de veerkracht zien we dat van de volwassen inwoners 16,2% een (zeer) lage veerkracht heeft ten opzichte van gemiddeld 15,9% in de regio Haaglanden en 14,9% in Nederland. Er is een verschil zichtbaar naar opleidingsniveau: hoe hoger het opleidingsniveau, hoe hoger de veerkracht. Dit zien we ook bij moeite met rondkomen: hoe minder moeite met rondkomen, hoe hoger de veerkracht.
Bij jongvolwassenen (16-25 jaar) kan gekeken worden naar weerbaarheid. 82,9% van de jongvolwassenen geeft aan voldoende weerbaar te zijn. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde in de regio Haaglanden (83,1%) en Nederland (83,2%). Van de Rijswijkse jongvolwassenen geeft 20% aan weinig tot geen vertrouwen te hebben in de toekomst, ten opzichte van 15% van zowel de Haagse als de Nederlandse jongvolwassenen.

Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen

Mentale gezondheid is expliciet als prioriteit benoemd in de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid. Ook is mentale gezondheid onderdeel van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en GALA; zo is Welzijn op Recept één van de 5 ketenaanpakken binnen het GALA. Verder heeft de Eerste Kamer de Wet Integrale Suïcide-preventie aangenomen waarmee suïcidepreventie een plek in de Wet Publieke Gezondheid krijgt vanaf 2026. Gemeenten zijn vanaf dat moment verplicht lokaal beleid te ontwikkelen om suïcide te voorkomen. De landelijke agenda suïcidepreventie is nu al opgenomen als kader voor het thema Mentale gezondheid binnen GALA, naast de landelijke aanpak Mentale gezondheid.

Vanuit het Rijk is er in 2022 ook een landelijke aanpak ontwikkeld: 'Mentale gezondheid: van ons allemaal'. Hiermee wil de overheid een beweging in gang zetten op weg naar een mentaal gezond Nederland, met specifieke aandacht voor jongeren en jongvolwassenen, werkenden en inwoners in een kwetsbare positie. Hier wordt de verbinding gelegd met o.a. onze inclusie en anti-discriminatie agenda, aangezien uitgesloten worden (en nog ernstigere vormen) invloed heeft op de mentale gezondheid van mensen. Verder is in de Brede Welzijnsnota een doelstelling opgenomen voor het meedoen in een gezonde samenleving daar meedoen in de samenleving en je er thuis voelen van groot belang is voor het welbevinden van inwoners. In de uitvoeringsagenda 'Samen werken aan een zeker bestaan 2025-2026' worden welzijn en armoedebestrijding bij elkaar gebracht, daar armoede een fundamentele rol speelt in het (mentaal) welbevinden van onze inwoners.

Wat doen we al op dit thema

Op dit thema is een **Pilot Mentaal Gezondheidsnetwerk (MGN)** gestart. Dit is een pilot om inwoners die bij de huisarts komen met psychische klachten en klachten op een ander levensgebied te

ondersteunen. Huisartsen, GGZ en het sociaal domein nemen samen de verantwoordelijkheid voor passende zorg en ondersteuning. Hiermee dragen zij bij aan het voorkomen of verminderen van wachtlijsten voor de GGZ door escalatie te voorkomen en psychische problematiek al aan te pakken door dit in het sociaal domein op te lossen. Verder is er de ketenaanpak **Welzijn op Recept**. Deze ketenaanpak vanuit het GALA is een methodiek waarbij huisartsen en andere zorgverleners mensen met psychosociale klachten doorverwijzen naar welzijnsactiviteiten in plaats van naar medische behandelingen. Het doel is om patiënten met klachten zoals somberheid, eenzaamheid of stress te helpen door hen in contact te brengen met passende activiteiten in de buurt.

Ook in ons lokaal **Sportakkoord** is opgenomen om sport en de sportverenigingen in Rijswijk meer te promoten onder onze inwoners, met o.a. het doel meer mensen in contact te laten komen met (sport- en cultuur)verenigingen en daarmee met andere inwoners. Door inwoners via verenigingen met elkaar te verbinden en sport en cultuur breed maatschappelijk in te zetten, wordt ingezet op preventie van mentale gezondheidsproblematiek.

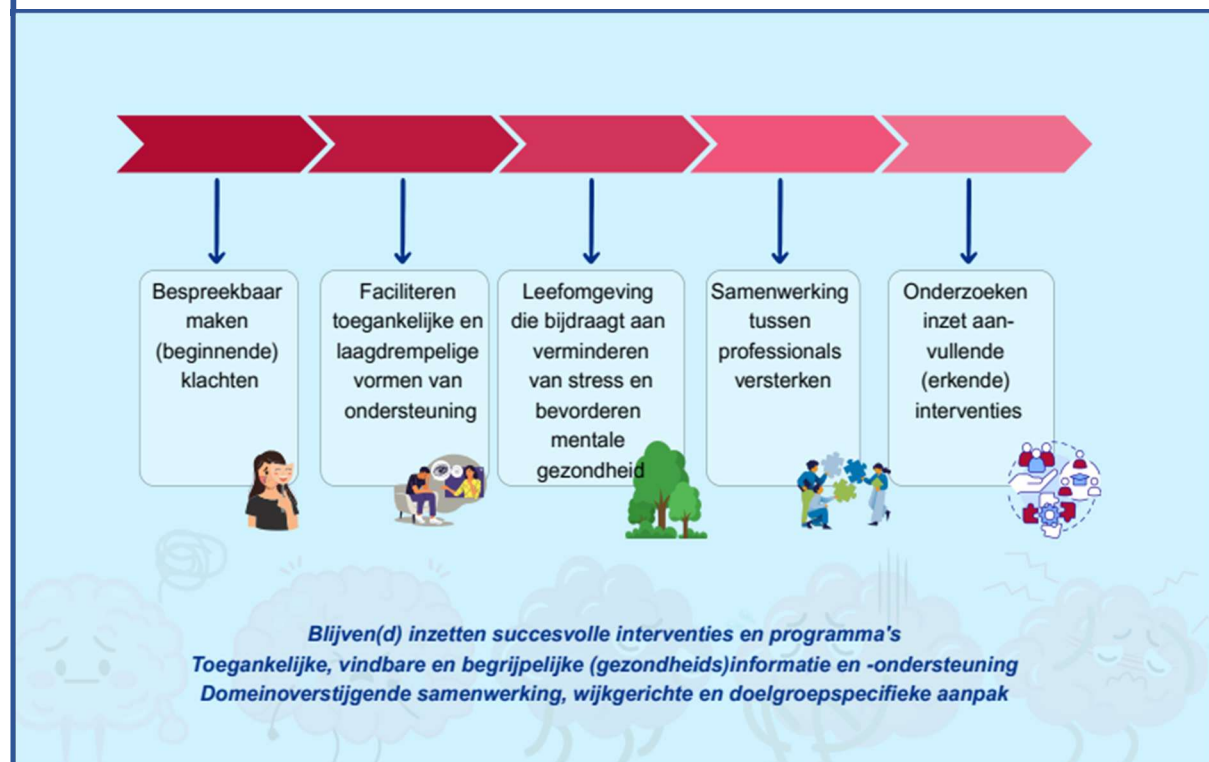
Wat willen we bereiken

Mentale gezondheid

Mentale gezondheid is een groot sociaal en maatschappelijk goed dat bewaakt, beschermd en bevorderd moet worden waar mogelijk. We willen als Rijswijk dan ook een gemeente zijn waarin inwoners zich mentaal sterk en verbonden voelen.

Doelstelling

Ons doel is te komen tot een samenleving waarin mentale gezondheid bespreekbaar is, waar inwoners zich ondersteund voelen en waar preventie en vroegsignalering centraal staan.

We geven hier invulling aan door:

- Het bespreekbaar maken van (beginnende) mentale klachten. We bieden ondersteuning die aansluit bij de behoeften van onze inwoners, met specifieke aandacht voor gevoelens van schaamte, ervaren stigma en drempels om hulp te zoeken of te praten over hun mentale gezondheid voortkomend uit hun (migratie)achtergrond. Hierbij is aandacht voor de

vindplaatsen waar (vroeg)signalering kan plaatsvinden van mentale gezondheidsproblematieken.

- We faciliteren toegankelijke en laagdrempelige vormen van ondersteuning die de veerkracht van onze inwoners versterken. Hierbij zorgen we dat inwoners bekend zijn met (laagdrempelige) vormen van ondersteuning in hun omgeving, waarbij we ook gerichte ondersteuning bieden voor specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld door (anonieme) ondersteuning via social media en chats gecombineerd met offline ontmoetingen.
- Ons in te zetten voor een leefomgeving die actief bijdraagt aan het verminderen van stress en het bevorderen van de mentale gezondheid van onze inwoners, dit mede in het licht van de bevolkingsgroei in Rijswijk de komende jaren en daarmee het verdichten van de stad. Er wordt ingezet op fysieke ontmoetingsplekken voor onze inwoners en meer sociaal-maatschappelijke voorzieningen waarbij ontmoeting en het kunnen toepassen van sociale vaardigheden (met begeleiding op gepaste afstand) centraal staat. Ook zetten we actief in op het versterken van het sociale (sport)verenigingsleven gericht op de sociale verbondenheid en welzijn van onze inwoners door ontmoeten.
- De samenwerking tussen professionals verder te versteken: eenzaamheid signaleren en aanpakken vraagt om een integrale benadering met scholen, wijkteams, jongerenwerkers en (jeugd)zorgprofessionals. Bewustwording creëren via voorlichting en onderzoeken welke (erkende) interventies ingezet kunnen worden voor het bevorderen van de mentale gezondheid, met extra aandacht voor specifieke doelgroepen.

Relevante indicatoren die we volgen (per wijk en SES waar beschikbaar)

- Percentage inwoners ((jong)volwassenen en jongeren) die (heel) veel stress ervaren
- Percentage inwoners ((jong)volwassenen en jongeren) die angst- of depressiegevoelens ervaart
- Percentage inwoners ((jong)volwassenen en jongeren) die zich matig tot (zeer) ernstig eenzaam voelen
- Percentage inwoners ((jong)volwassenen en jongeren) met suïcidale gedachten
- Percentage volwassenen met onder gemiddelde veerkracht
- Percentage jongvolwassenen dat voldoende weerbaar is
- Percentage volwassenen dat onvoldoende regie op eigen leven heeft

GEZONDE LEEFOMGEVING

Ervaart matige tot ernstige geluidshinder

Rijswijk	53,5%
Regio Haaglanden	56,3%

GM Volwassenen en
ouderen 2024

GEZONDE LEEFOMGEVING

Gezondheidsschade uitgedrukt in meegerookte sigaretten per dag

Rijswijk	5,2
Regio Haaglanden	5,0
Nederland	4,6

GGD Haaglanden
2023

GEZONDE LEEFOMGEVING

Ervaart matige tot ernstige slaapverstooring door geluidshinder van:

	Rijswijk
Brommers/scooters	19,5%
Buren	17,8%
Wegverkeer <50 km/uur	14,5%
Wegverkeer >50 km/uur	8,6%
Warmtepomp/airco	3,6%
Vliegverkeer	3,6%
Tram/metro	3,0%
Bedrijven/industrie	2,8%
Treinen	2,6%

GM Volwassenen
en ouderen 2024

GEZONDE LEEFOMGEVING

(Zeer) tevreden met groen in de buurt

Rijswijk	88,3%
Regio Haaglanden	80,9%
Nederland	84,9%

GM Volwassenen en
ouderen 2024

GEZONDE LEEFOMGEVING

Gezondheidseffecten luchtverontreiniging

	Rijswijk	Regio Haaglanden
Laag geboortegewicht	7,6%	7,6%
Incidentie astma kinderen	24,8%	23,1%
Incidentie hartinfarct (45+)	19,0%	19,0%
Incidentie beroerte (45+)	9,3%	9,3%
Longkanker (50+)	14,0%	14,0%

GGD Haaglanden 2023 GGD Haaglanden
2023

GEZONDE LEEFOMGEVING

Tevreden met woonomgeving

Rijswijk	85,5%
Regio Haaglanden	84,8%
Nederland	88,1%

GM Volwassenen en
ouderen 2024

GEZONDE LEEFOMGEVING

Stijging ongezonde verkooppunten in Rijswijk

2011 tot 2021	48,8%*
---------------	--------

Pointer. KRO-
NCR 2021

*Van 29 in 2011 naar 43 in 2021

GEZONDE LEEFOMGEVING

Geeft woning een onvoldoende

Rijswijk	6,2%
Regio Haaglanden	6,4%
Nederland	5,5%

GM Volwassenen en
ouderen 2024

Gezonde leefomgeving

3.4 Gezonde leefomgeving

Waarom dit thema?

De fysieke omgeving waarin mensen wonen, werken, leren en ontspannen heeft een grote invloed op hun gezondheid. Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot bewegen, ontmoeten en ontspannen, biedt toegang tot schone lucht, voldoende groen, veilige infrastructuur en rust. Tegelijkertijd kan een ongezonde leefomgeving – door bijvoorbeeld luchtverontreiniging, geluidsoverlast, hittestress of gebrek aan voorzieningen – leiden tot gezondheidsproblemen, stress en gezondheidsverschillen. Een gezonde leefomgeving draagt bij aan het verminderen van chronische aandoeningen, het bevorderen van mentale veerkracht en het versterken van de sociale samenhang in buurten en wijken.

Als we kijken naar de ontwikkelingen op dit thema in Rijswijk, valt het volgende op:

- Rijswijk telt op dit moment 60.050 inwoners, waarbij de prognose is dat Rijswijk in 2050 ruim 80.000 inwoners heeft. Dit is een forse toename van ruim 33% ten opzichte van een landelijke groei van de bevolking met 9% tot aan 2050. We zien de grootste relatieve toename bij de 75-plussers. Anderzijds is het aandeel kinderen tot 14 jaar en het aandeel 25-44 jarigen in Rijswijk iets hoger dan het landelijk gemiddelde, nu en in 2050. De demografische druk is in Rijswijk met ruim 75% hoger dan in Nederland (71%)³⁶.
- Het percentage inwoners dat matige tot ernstige geluidshinder ondervindt is in 2024 53,5%. Dit is een daling ten opzichte van 2020 (60,4%), maar gezien de verdere groei van de stad verdient dit blijvende aandacht door zowel de toename van het aantal blootgestelden als de groei van het aantal verplaatsingen. Daarbij komt dat mensen met een lagere SES relatief meer geluidshinder ondervinden. Dit komt omdat – gegeven hun lagere SES – deze inwoners vaker in huurwoningen wonen en deze woningen veelal langs drukke wegen liggen en minder goed geïsoleerd zijn. Grootste veroorzaker van deze geluidshinder is wegverkeer, en dan met name scooters.
- In Rijswijk is luchtverontreiniging een belangrijk aandachtspunt vanwege de drukke wegen en de woonbebouwing direct langs deze wegen. De gezondheidsschade van luchtverontreiniging is in Rijswijk vergelijkbaar met 5,2 meegerookte sigaretten per dag. Deze schade is groter ten opzichte van het gemiddelde in Nederland met gezondheidsschade vergelijkbaar met 4,6 meegerookte sigaretten per dag. Dat leidt ertoe dat inwoners van Rijswijk vroegtijdiger overlijden dan wanneer zij schone lucht inademen. Zo veroorzaakt en verergert luchtvervuiling hart- en vaatziekten en longziekten³⁷.
- In Rijswijk is het tegengaan van hittestress een belangrijk aandachtspunt in met name de versteende delen van de stad. We zien een toename in het percentage inwoners dat niet voldoende koeling kan vinden binnen- of buitenshuis tijdens aanhoudend warm weer. In 2020 was dit aandeel 17,8%, in 2024 is dit gestegen tot 19,6%. We zien dat met name de inwoners die moeite hebben met rondkomen, onvoldoende koeling kunnen vinden (24,1%) ten opzichte van inwoners die geen moeite hebben met rondkomen (11,6%); ook is dit verschil zichtbaar bij lager opgeleiden ten opzichte van inwoners met een HBO- of WO-opleiding. In vergelijking met het gemiddelde percentage van Nederland (39,2%) en de regio Haaglanden (24,9%) ligt het percentage inwoners dat onvoldoende koeling kan vinden binnen- en buitenshuis relatief laag in Rijswijk met 19,6%. Maar doordat de zomers als gevolg van klimaatverandering steeds heter worden, neemt ook de hittestress toe, vooral in versteende delen van de stad. Hittestress brengt gezondheidsrisico's met zich mee, met name voor ouderen, jonge kinderen en mensen met een kwetsbare gezondheid³⁸.
- Rijswijk is van oorsprong een groene stad met zijn buitenplaatsen en parken. Nog steeds behoort Rijswijk tot de groenste gemeenten van deze sterk verstedelijkte regio. Bijna één vijfde van

³⁶ [Rijswijk in Cijfers - Bevolking - Rijswijk](#)

³⁷ GGD Haaglanden. 2023. Luchtverontreiniging in de regio Haaglanden. Wat is de impact op gezondheid van inwoners?

³⁸ [GGD-richtlijn medische milieukunde: hitte en gezondheid | RIVM](#)

Rijswijk bestaat uit parken en plantsoenen. Door de forse groei van het aantal inwoners van onze stad die wordt opgevangen binnen onze stadsgrenzen, neemt de druk op de openbare ruimte toe. Dit maakt dat aandacht voor een gezonde leefomgeving belangrijker is en wordt. Het behouden van voldoende groen, passende voorzieningen en voldoende ontmoetingsplekken zijn van groot belang voor de fysieke en mentale gezondheid van mensen.

- In de omgevingsvisie Rijswijk zijn – op basis van de kern van de visie: ‘een duurzame balans tussen onze samenleving, onze leefomgeving en onze welvaart’ – de volgende drie kernambities geformuleerd:
 - Een gezonde buitenplaats voor iedereen;
 - Groene stad voor nu en later;
 - Creatieve werkplaats voor de regio.

Deze visie en ambities laten zien dat ruimtelijk ontwikkeling en gezondheid niet meer los van elkaar te zien zijn.

Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen

Gezonde leefomgeving is stevig verankerd in het landelijke volksgezondheidsbeleid, waaronder in de landelijke nota gezondheidsbeleid, het nationaal preventieakkoord en het GALA. Ook is in landelijk omgevingsbeleid aandacht voor de directe invloed van de leefomgeving op gezondheid. Zo heeft de Nationale Omgevingsvisie de inrichting van de fysieke leefomgeving direct gekoppeld aan gezondheid en welzijn. Ook is het landelijke programma gezonde leefomgeving (PGLO) gestart met het doel een gezonde leefomgeving voor iedereen ter bescherming tegen gezondheidsrisico's en het stimuleren van beweging en ontmoeting. En recent is de basisset indicatoren Gezonde leefomgeving opgeleverd die inzicht geeft in (meetbare) factoren die bijdragen aan een gezonde leefomgeving.

Een groot aantal onderdelen van het thema Gezonde Leefomgeving hebben al een plek in de recent vastgestelde omgevingsvisie Rijswijk ‘Gezonde buitenplaats in de metropool’. Ook is er aansluiting met beleid op specifieke thema's binnen onze gemeente, zoals mobiliteitsstrategie Rijswijk, de Wateragenda en -uitvoeringsprogramma en de Woonzorgvisie. Verder is er een Water, Klimaat en Rioleringsprogramma uitgewerkt en is het beleid Bodembeheer vastgesteld ten behoeve van het grondverzet. Ook wordt er een Integraal Omgevingsprogramma Milieu- en gezondheid opgezet waarin aspecten van milieu in relatie tot gezondheid centraal staan. Tevens is er een voetgangersbeleid in ontwikkeling: door goede, toegankelijke inrichting van openbare ruimten kunnen alle inwoners – ook kwetsbare inwoners (met een beperking, ouderen) – zichzelf verplaatsen, buiten fysiek bewegen en zorgt voor onafhankelijkheid en sociale contacten door ontmoeten. Verder is in de Cultuurvisie 2016-2030 ‘Rijswijk vrij gedacht’ de pijler ‘Creatieve vrijheid in openbare ruimte en ruimte voor cultuurbeoefening’ opgenomen om ruimte te bieden aan nieuwe en tijdelijke initiatieven. Dit draagt bij aan een prettige woonomgeving, het verlevendigen van wijken en een inspirerende werkomgeving.

Wat doen we al op dit thema

In de eerdergenoemde **Omgevingsvisie gemeente Rijswijk** is de relatie tussen de fysieke leefomgeving en gezondheid geborgd. Hierin vormen gezondheidsbevordering en -bescherming een belangrijk onderdeel. Als het gaat om gezondheidsbescherming is er een **Actieplan Luchtkwaliteit**, is het **‘Schone lucht akkoord’** ondertekend, is er een **‘Actieplan geluid’** opgesteld voor geluidsanering en is er voor de (toenemende) hittestress een **Hitteplan** beschikbaar. Vanuit dit hitteplan wordt gewerkt aan een **project ‘Menukaart Hitte’** met het doel een integrale en inclusieve koeltevisie voor de stad te ontwikkelen met aandacht voor het verminderen van hittestress. Voor wat betreft gezondheidsbevordering wordt ingezet op een gezonde leefomgeving die veilig, beweegvriendelijk, en groen is en onze inwoners stimuleert tot bewegen, sporten en spelen en uitnodigt tot ontmoeten en contact. Hierbij wordt in het bijzonder rekening gehouden met kwetsbare doelgroepen (zoals kinderen of ouderen).

Ook groen is belangrijk voor de gezondheid van inwoners. We zetten in ons **Groenbeleid** in op het behouden en verbeteren van de groenstructuur in de stad, zowel in kwantiteit als in kwaliteit. Bij de herinrichting en -ontwikkeling van de stad wordt de 3-30-300 regel als hulpmiddel gehanteerd: dichtbij elke woning, school of werkplek staan minimaal 3 volwassen bomen (3-regel), elke buurt heeft minstens 30% boomkronen en daardoor schaduw (30-regel) en vanuit iedere woning, school of werkplek is er binnen 300 meter buurtgroen of een wijkparkje om te verblijven of te recreëren.

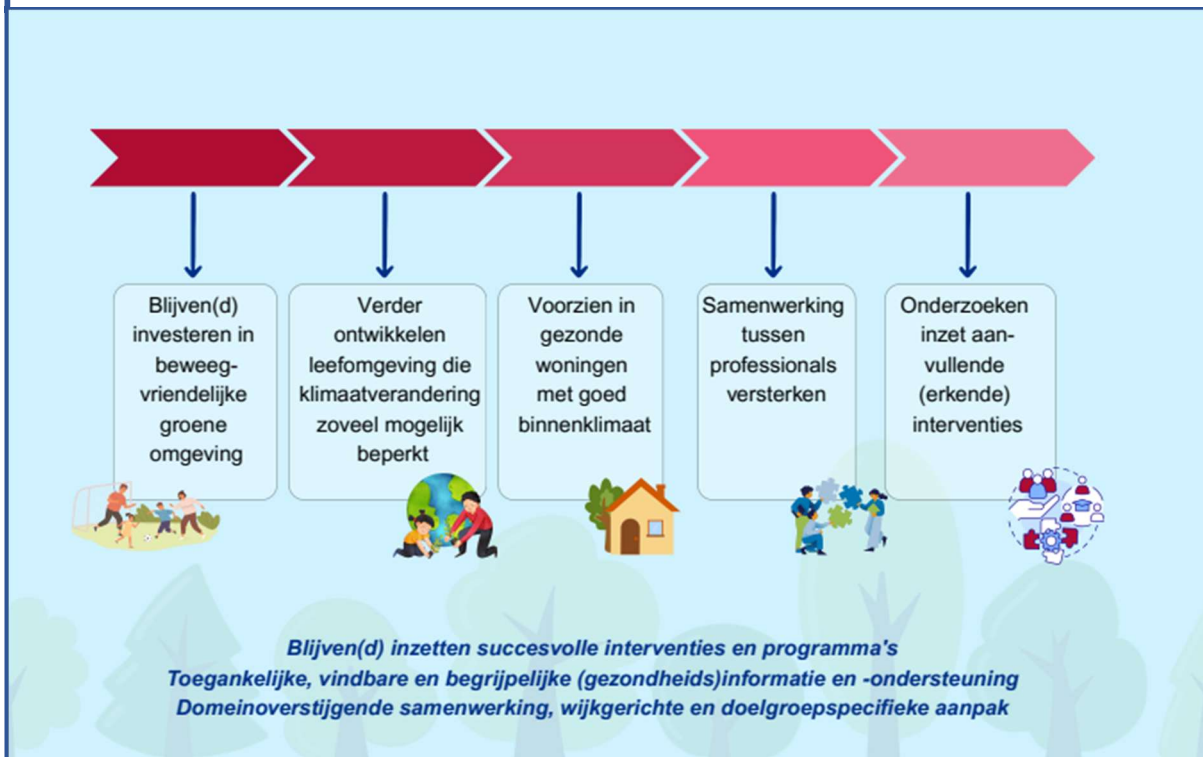
Wat willen we bereiken

Gezonde leefomgeving

Rijswijk wil de omgeving zo organiseren en inrichten dat de mentale en fysieke gezondheid positief beïnvloed wordt.

Doelstelling

Ons doel is het realiseren van een gezonde leefomgeving die veilig, beweegvriendelijk, en groen is en onze inwoners stimuleert tot bewegen, sporten en spelen en uitnodigt tot ontmoeten en contact. Hierbij wordt in het bijzonder rekening gehouden met kwetsbare doelgroepen (zoals kinderen, inwoners met een beperking of ouderen) en wijken waar de gezondheidsachterstanden het grootst zijn.

We geven hier invulling aan door:

- Te blijven investeren in een beweegvriendelijke, groene omgeving waarbij voldoende voorzieningen zijn voor bewegen, ontmoeten en ontspannen. Bij de ruimtelijk (her)inrichting zijn het stimuleren van gezonde leefgewoonten en het behouden en versterken van groen een van de pijlers en worden maatregelen genomen volgens het 'STOMP-principe': Stappen – Trappen – Openbaar Vervoer- Mobiliteit als dienst – Privéauto.
- Het verder ontwikkelen van een leefomgeving die de gevolgen van de klimaatverandering zoveel mogelijk beperkt. Dit doen we door de inzet van onder andere het Hitteplan en het Koelte- in Warmteprogramma.
- Het voorzien in gezonde woningen met een goed binnenklimaat.

- We stimuleren het ontmoeten van inwoners met verschillende achtergronden en leefgewoonten, waarbij iedereen zich welkom en thuis voelt in de wijk en de sociale draagkracht evenwichtig verdeeld is.
- Het blijven inzetten op het beperken van geluidsoverlast en het verder verbeteren van de luchtkwaliteit, door onder andere voetgangers en fietsers prioriteit te geven in de (her)inrichting van onze stad, het uitbreiden van milieuzones en het stimuleren van het gebruik van elektrische voertuigen.

Relevante indicatoren die we volgen (per wijk en SES waar beschikbaar)

- Percentage inwoners dat matige tot ernstige geluidshinder ervaart
- Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is met groen in de buurt
- Percentage inwoners dat woning een onvoldoende geeft
- Gezondheidsschade door luchtvervuiling
- Percentage inwoners dat niet voldoende koeling kan vinden binnen- of buitenshuis tijdens aanhoudend warm weer

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Ervaart gezondheid goed / zeer goed

65+ jaar	
Rijswijk	62,3%
Regio Haaglanden	64,4%
Nederland	64,9%

GM Volwassenen en ouderen 2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Heeft (ernstig) overgewicht

65+ jaar	
Rijswijk	56,8%
Regio Haaglanden	55,1%
Nederland	57,0%

GM Volwassenen en ouderen 2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Functionele beperking(en)

65+ jaar	
Rijswijk	28,8%
Regio Haaglanden	24,2%
Nederland	22,8%

GM Volwassenen en ouderen 2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Is matig tot (zeer) ernstig eenzaam

65+ jaar	
Rijswijk	47,1%
Regio Haaglanden	48,1%
Nederland	46,5%

GM Volwassenen en ouderen 2024

FYSIEKE & MENTALE GEZONDHEID

Met een kwetsbare gezondheid*

65+ jaar	
Rijswijk	28,5%
Regio Haaglanden	28,1%
Nederland	27,0%

GM Volwassenen en ouderen 2024

*Kwetsbaarheid gemeten op basis van de Tilburg Frailty Indicator (TFI): een set vragen die ingaat op lichamelijke, psychische en sociale componenten, gecombineerd met persoonlijke kenmerken, zoals leeftijd en inkomen.

BEWEGING

Voldoet een de beweegrichtlijnen

65+ jaar	
Rijswijk	32,2%
Regio Haaglanden	38,8%
Nederland	41,3%

GM Volwassenen en ouderen 2024

BEWEGING

Zijn het afgelopen jaar gevallen

65+ jaar	
Rijswijk	28,3%
Regio Haaglanden	28,1%
Nederland	28,6%

GM Volwassenen en ouderen 2024

ALCOHOL EN ROKEN

Rokers

65+ jaar	
Rijswijk	9,8%
Regio Haaglanden	9,9%
Nederland	8,9%

GM Volwassenen en ouderen 2024

ALCOHOL EN ROKEN

Voldoet aan alcoholrichtlijn*

65+ jaar	
Rijswijk	56,0%
Regio Haaglanden	54,4%
Nederland	52,9%

GM Volwassenen en ouderen 2024

* Geen of maximaal 1 glas per dag

Vitaal oud(er) worden

3.5 Vitaal oud(er) worden

Waarom dit thema?

Nederland vergrijst: mensen worden steeds ouder en het aandeel ouderen in de samenleving neemt toe. Zo ook in Rijswijk. In onze gemeente stijgt het aantal ouderen van 65 jaar en ouder in de periode 2025-2050 met ruim 8.000 ouderen (stijging van 69%) tot 21.120 ouderen in 2050, waarvan het aantal 75-plussers bijna verdubbelt. Ook al zijn veel mensen boven de 75 nog vitaal, er komen in de toekomst steeds meer ouderen met een chronische aandoening. Waarbij steeds meer ouderen te maken heeft met multimorbiditeit: twee of meer chronische aandoeningen die elkaar beïnvloeden. Ook valt één op de drie ouderen van 65 jaar en ouder minimaal één keer per jaar. Daarnaast nemen de sociale problemen onder ouderen toe, waaronder eenzaamheid³⁹. Als we kijken naar Rijswijk, valt het volgende op als het gaat om vitaal oud(er) worden⁴⁰:

- 62,3% van de inwoners van 65 jaar of ouder heeft een (zeer) goed ervaren gezondheid. Dit percentage ligt lager dan het gemiddelde van Nederland (64,9%) en de regio Haaglanden (64,4%).
- Van de 65-plussers ervaart 47,1% eenzaamheid in Rijswijk. Dit is vergelijkbaar met de regio Haaglanden waar 48,1% van de inwoners van 65 jaar of ouder eenzaamheid ervaart, alsook het gemiddelde van de Nederland (46,5%).
- In Rijswijk wonen 1200 mensen met dementie (2% van het totaal aantal inwoners). De komende jaren neemt dit aantal fors toe; de verwachting is dat dit aantal meer dan verdubbelt tot 2500 mensen met dementie in 2050 (3% van het totaal aantal inwoners)⁴¹. Hierbij wordt opgemerkt dat onder de mensen met een migratieachtergrond het aantal mensen met dementie relatief sneller toeneemt dan onder de groep inwoners zonder migratieachtergrond. Daarnaast komt dementie vaker voor bij vrouwen dan bij mannen⁴².
- Het aandeel ouderen dat een functionele beperking⁴³ heeft in Rijswijk ligt met 28,8% hoger dan het gemiddelde in Nederland (22,8%) en de regio Haaglanden (24,2%). Aangezien de maatschappij vaak niet (voldoende) toegankelijk is ontworpen en ingericht, ervaren inwoners met functionele beperkingen vaak belemmering voor deelname aan het maatschappelijk leven. Ook kan dit zorgen voor sociaal isolement doordat men minder vaak buitenshuis kan komen. Naarmate men ouder wordt komen er meer beperkingen voor.
- 28,5% van de ouderen in Rijswijk is kwetsbaar⁴⁴ ten opzichte van 28,1% in de regio Haaglanden en 27% in Nederland. Het percentage ouderen dat psychische kwetsbaar is, is het grootst in Rijswijk met 34,9%, ten opzichte van 31,5% ouderen die fysiek kwetsbaar zijn en 31% ouderen die sociaal kwetsbaar zijn. Opvallend is het verschil in kwetsbaarheid tussen ouderen die moeite hebben met rondkomen (59,6%) en ouderen die geen moeite hebben met rondkomen (25,4%).
- 32,2% van de 65-plussers voldoet aan de beweegrichtlijn en ligt daarmee onder het landelijk gemiddelde van 41,3% en het gemiddelde in de regio Haaglanden van 38,8%.
- Het aandeel ouderen dat afgelopen jaar gevallen is in Rijswijk, is 28,3%. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde van de regio Haaglanden (28,1%) en Nederland (28,6%).

Verbinding met andere programma's en beleidsdomeinen

Er is een aantal landelijke programma's die gericht is op vitaal ouder worden. Het programma 'Langer thuis' is gericht op de grote en groeiende groep ouderen die zelfstandig thuis wonen. Het uitgangspunt is de wens van ouderen om zo lang mogelijk op en goede manier zelfstandig te kunnen

³⁹ Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024.

⁴⁰ Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024.

⁴¹ <https://rijswijk.incijfers.nl/dashboard/zorg-en-gezondheid>

⁴² [Feiten en cijfers over dementie | Alzheimer Nederland](#)

⁴³ Eén of meerdere beperkingen op het gebied van gehoor, gezicht of mobiliteit.

⁴⁴ De kwetsbaarheid is gemeten door middel van de Tilburg Frailty Indicator (TFI); een set vragen die ingaat op lichamelijke, psychische en sociale componenten, gecombineerd met persoonlijke kenmerken, zoals leeftijd en inkomen.

blijven wonen, met ondersteuning, zorg en in een woning die aansluit bij hun persoonlijke behoeften. Ook het programma 'Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen' zet erop in dat ondersteuning en zorg zich aanpassen op de voorkeur van ouderen om zo lang mogelijk de regie op het eigen leven te houden en dat zware, complexe zorgvragen zo lang mogelijk worden uitgesteld of zelfs worden voorkomen. In het kader van het signaleren van eenzaamheid is het landelijke programma 'Eén tegen eenzaamheid' opgericht. En in de Landelijke nota gezondheidsbeleid is vitaal ouder worden één van de vier gezondheidsvraagstukken die met voorrang aangepakt wordt. Ook in het Nationaal Sportakkoord wordt ingezet op het inrichten van een seniorvriendelijke leefomgeving die uitnodigt tot onder andere bewegen en ontmoeten. In het algemeen wordt in Rijswijk ingezet op het vergroten van de verenigingscultuur om eenzaamheid tegen te gaan, zoals ook vermeld in hoofdstuk 3.4 Mentale gezondheid.

Een aantal aspecten van het thema Vitaal oud(er) worden hebben al een plek in onze lokale kaders en beleidsnota's. Zo is (levensloopbestendige) huisvesting, leefbaarheid en het leefbaarheidsgevoel onderdeel van onze Woonzorgvisie en zijn voorzieningen voor ouderen alsook de leefomgeving (voor ouderen) opgenomen in onze Omgevingsvisie. Verder faciliteren we de inzet van onze maatschappelijke partner Welzijn Rijswijk vanuit onze Brede Welzijnsnota en de bijbehorende uitvoeringsagenda welzijn en armoede voor een aantal initiatieven op het gebied van vitaal ouder worden. Hieronder vallen onder andere flatcoaches, brede informatievoorziening en preventieve bewustwordingscampagnes, collectieve themabijeenkomsten en ontmoetingsactiviteiten. Maar ook individuele ondersteuning, informatieve huisbezoeken en dagbestedingsactiviteiten voor ouderen. Als onderdeel van de Cultuurvisie 2016-2030 'Rijswijk vrij gedacht' wordt ingezet op het benutten van het potentieel van vitale ouderen en het bereiken van kwetsbare ouderen om bij te dragen aan hun betrokkenheid bij en in de samenleving.

Wat doen we al op dit thema

Op het thema vitaal ouder worden is reeds een groot aantal (preventieve) maatregelen ingezet. Zo is de ketenaanpak **Valpreventie** ingekocht gericht op het verminderen van valincidenten bij ouderen door een integrale samenwerking tussen zorgverleners, zoals huisartsen, fysiotherapeuten en gemeenten. Hierbij wordt ook ingezet op het structureel blijven bewegen na het valpreventieprogramma. Ook is er een **Vitaal plus** programma in ontwikkeling gericht is op het bevorderen van de fysieke zelfstandigheid van ouderen in de gemeente Rijswijk. En dan met name de ouderen die normaal moeilijk de weg vinden naar gemeentelijke voorzieningen, bijvoorbeeld vanwege financiële drempels, beperkte motivatie of onbekendheid.

Verder is er in Rijswijk het **Ouderen Netwerk Rijswijk** actief. Dit is een samenwerking tussen 150 netwerkpartners uit de nulde- en eerstelijns gericht op de ondersteuning van thuiswonende, kwetsbare ouderen met het doel kwetsbare ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen met behoud van kwaliteit van leven. Verder wil Rijswijk een dementievriendelijke gemeente worden. De motie '**Naar een dementievriendelijke gemeente Rijswijk**' is in 2022 aangenomen.

'Dementievriendelijke gemeenten' is een initiatief van Alzheimer Nederland en het Ministerie van VWS. Hiertoe hebben we inmiddels een aantal stappen gezet. We organiseren maandelijks een **Alzheimer Trefpunt** en ook is het **Alzheimer café** weer terug. Dit zijn informatie- en ontmoetingsplaatsen voor mensen met dementie en hun naasten. Ook worden er **GOED-training** van **Samen Dementievriendelijk** aangeboden voor medewerkers van onze gemeente, alsook voor bedrijven, en sport-, muziek- en hobbyverenigingen die handvatten geeft hoe om te gaan met mensen met dementie zodat mensen met dementie zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen.

Vanuit de **Rijswijkse woonzorgvisie** zijn ambities gesteld voor de huisvestingsopgave voor kwetsbare ouderen. Zo willen we '**Wonen met een Plus**' woningen toevoegen aan het woningaanbod. Deze woningen met een plus voldoen aan een aantal eisen, waardoor mensen langer thuis kunnen blijven wonen in deze woning. Hiertoe worden specifieke 'Wonen met een Plus' wooncomplexen gebouwd.

Ook is er een seniorenmakelaar die ouderen helpt bij het vinden van een nieuwe woning die beter aansluit bij hun nieuwe woonbehoeften.

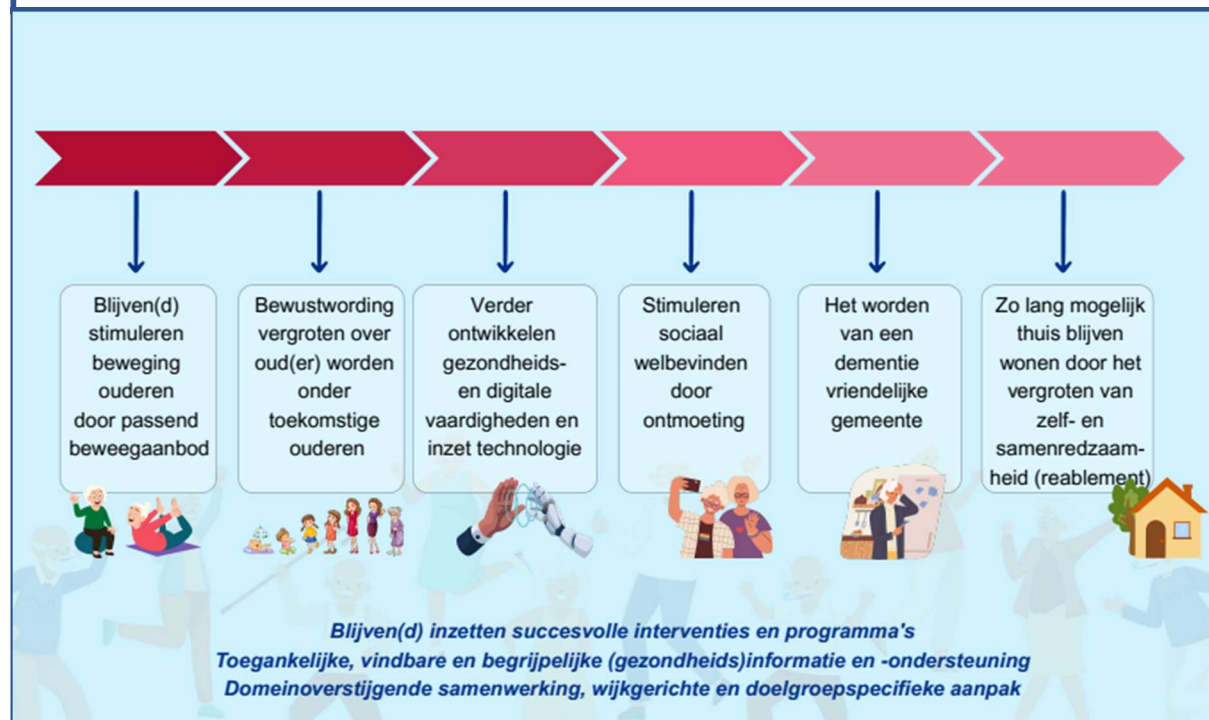
Wat willen we bereiken

Vitaal ouder worden

Vitaal ouder worden betekent meer dan alleen het voorkomen van ziekte. Het gaat om het behouden van regie, het stimuleren van beweging, sociale verbondenheid en mentaal welbevinden. De vergrijzing van Rijswijk vraagt om een toekomstgerichte aanpak waarin vitaal ouder worden wordt ondersteund in de eigen leefomgeving, met ruimte voor eigen keuzes en passende ondersteuning waar nodig.

Doelstelling

De gemeente wil een omgeving creëren waarin ouderen gestimuleerd worden om actief te blijven – zowel fysiek als sociaal. Sport en bewegen, ontmoetingsplekken, vrijwilligerswerk en zinvolle daginvulling dragen bij aan het behoud van vitaliteit. Ook preventie van eenzaamheid, valincidenten en gezondheidsproblemen is hierin essentieel. Bij de maatregelen die we gaan inzetten onderscheiden we de groep senioren (65-75 jaar) en de groep (kwetsbare) ouderen (75-plussers). Voor beide groepen is het van belang zo lang mogelijk vitaal te blijven, waarbij juist bij de senioren ingezet wordt op hun leefstijl zodat kwetsbaarheid op latere leeftijd voorkomen of zoveel mogelijk beperkt of uitgesteld kan worden en de eigen regie over hun eigen leven zoveel mogelijk behouden blijft. Specifieke aandacht is er voor ouderen met een migratieachtergrond, een lage SES en beperkte gezondheidsvaardigheden, bijvoorbeeld de toegang tot eHealth.

We geven hier invulling aan door:

- Het bewegen onder ouderen te blijven stimuleren door onder andere het aanbieden van een passend beweegaanbod.
- Bewustwording te vergroten onder (toekomstige) ouderen zodat ze realiseren wat ouder worden betekent en weten wat ze zelf kunnen doen om vitaal ouder te worden en kwetsbaarheid te beperken of uit te stellen.

- Toegankelijke informatie en ondersteuning aan ouderen door onder andere het tijdig signaleren van en doorverwijzen bij hulp- en zorgvragen en te zorgen voor betrouwbare informatie over een gezonde leefstijl (Alzheimercafés) met extra aandacht voor ouderen met beperkte gezondheidsvaardigheden en ouderen met een migratieachtergrond. Ook dient er aandacht te zijn voor het ontwikkelen van digitale vaardigheden bij ouderen en de inzet van technologische ondersteuning in te zetten bij het vitaal ouder worden.
- Het stimuleren van het sociaal welbevinden van ouderen door onder andere ontmoeting te stimuleren door het vrijwilligerswerk onder de aandacht brengen van ouderen en een (buiten)ruimte te creëren waar ontmoeting en sociale cohesie worden gestimuleerd.
- Het worden van een dementievriendelijke gemeente om mensen met dementie en hun mantelzorgers zo lang mogelijk mee te laten doen in de samenleving.
- Invulling te geven aan vitaal oud(er) worden in de wijk waarbij ouderen zo lang mogelijk huis blijven wonen en minder afhankelijk zijn van professionele zorg en ondersteuning door o.a. het vergroten van zelf- en samenredzaamheid (reablement).

Relevante indicatoren die we volgen (per wijk en SES waar beschikbaar)

- Percentage ouderen met een (zeer) goed ervaren gezondheid
- Percentage ouderen dat zich eenzaam voelt
- Percentage ouderen met dementie
- Percentage ouderen met een functionele beperking
- Percentage ouderen dat kwetsbaar is
- Percentage ouderen dat voldoet aan de beweegrichtlijn

4. Samenwerken aan gezondheid

4.1 Interne en externe samenwerking

Het creëren van meer gezonde levensjaren voor alle Rijswijkers, het vergroten en bevorderen van de (ervaren) gezondheid voor iedereen met extra inzet op het verkleinen van gezondheidsverschillen, vraagt om een integrale benadering. Gezondheid kent immers diverse determinanten die bepalend zijn voor de gezondheid: persoonsgebonden factoren, leefstijl en de fysieke en sociale omgeving. Daarom zetten we als gemeente in op domeinoverstijgende samenwerking met interne afdelingen én externe partners.

Binnen onze gemeente wordt nauwe samenwerking bevorderd tussen de domeinen gezondheid, sport, welzijn, onderwijs, jeugd, ruimtelijke ordening, werk en inkomen en veiligheid. Gezondheid is hierin een verbindend thema: het krijgt – voor zover dit nog niet het geval is – een plek in alle relevante beleidsterreinen. Door kennis en krachten te bundelen, zorgen we voor samenhangend beleid en effectieve uitvoering op wijk- en buurniveau.

Daarnaast werken we samen met een breed scala aan maatschappelijke partners in de stad en regio: van huisartsen, GGD en zorgaanbieders tot scholen, sportverenigingen, welzijnsorganisaties, woningcorporaties, bedrijven en bewonersinitiatieven. Deze partners hebben elk hun eigen rol en verantwoordelijkheid in het bevorderen van gezondheid en het creëren van een gezonde leefomgeving.

Samenwerkingspartners Gezondheid(sbeleid) gemeente Rijswijk

We investeren actief in het opbouwen en onderhouden van deze samenwerkingen, onder andere via lokale netwerken, gezamenlijke projectgroepen en wijkgerichte aanpakken. Door structureel samen te werken aan gedeelde doelen ontstaat er meer samenhang in het aanbod, worden interventies beter op elkaar afgestemd en kunnen we kwetsbare groepen gericht bereiken. Het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het hierop Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), Gezond en Actief

Leven Akkoord (GALA) en het Hoofdlijnen akkoord Ouderen (HLO) (voortbordurende op het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)) dragen bij aan deze integrale samenwerking. Deze akkoorden geven richting aan de duurzame samenwerkingsverbanden die nodig zijn om toekomstbestendige zorg verder te ontwikkelen en de gezondheid van onze inwoners te verbeteren en gezondheidsverschillen te verkleinen.

Met het GALA is er een extra impuls gekomen in het realiseren van onze gezondheidsdoelen. Samen met onze partners blijven we streven naar een gezonde Rijswijkse generatie in 2040. Ook werken we samen met zorg- en welzijnspartijen in de regio aan het IZA en treffen we voorbereidingen voor het AZWA. Het IZA is regionaal uitgewerkt voor de regio H5: Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Zoetermeer en Rijswijk in het plan van aanpak 'Haaglanden Gezonder' dat voortbouwt op het Regioplan. Onze missie is een gezonder Haaglanden, met toegankelijke en betaalbare zorg en ondersteuning voor alle inwoners van o.a. Rijswijk. We zetten ons samen in om de verschillen in gezondheid tussen inwoners te verkleinen door o.a.:

- Preventie en minder gebruik van zorg: het voorkomen van (verergering) van zorg en welzijnsbehoeften, door problemen te voorkomen en zorg en ondersteuning anders, en meer in samenhang op te pakken.
- Benutten en behouden van capaciteit: professionals inzetten waar ze het hardst nodig zijn, het aanbod optimaal organiseren (digitaal, groepsverband) en inzet op het aantrekken, behouden en benutten van geschikte mensen.

Om dit te bereiken is samenwerking tussen het sociaal en medisch domein noodzakelijk. We willen instroom in het medisch domein voorkomen door ons te richten op positieve gezondheid in plaats van zorg. We zijn als gemeente partner van de Visie eerstelijnszorg, waarbij vanuit de visie het doel is zoveel mogelijk hulpvragen te behandelen in het sociaal domein (0^e lijn), waar nodig op te schalen naar huisartsenzorg (1^e lijn) en indien noodzakelijk naar medisch specialistisch zorg (2^e lijn). We zetten deze regionale samenwerking voort, waarbij we gezamenlijk met onze partners vorm, inhoud en uitvoering gaan geven aan het Aanvullende Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), alsook het recent verschenen Samenhangende Preventieakkoord. Vanuit deze strategie zullen we de collectieve preventieketen samen met onze zorg- en welzijnspartners op zowel regionaal als lokaal niveau vanuit de diverse leefgebieden verder versterken.

Deze integrale samenwerking is geen einddoel, maar een continu proces dat vraagt om gezamenlijke inzet, vertrouwen, en een gedeelde visie op gezondheid. Alleen samen kunnen we bouwen aan een gemeente waarin iedereen de kans heeft op gezond op te groeien, te leven en vitaal oud te worden.

4.2 Wijkgerichte aanpak en partner- en inwonersparticipatie

Met voorliggend gezondheidsbeleid geven we richting aan wat we als gemeente willen bereiken de komende jaren. Bij het opstellen van dit beleid zijn onze maatschappelijke partners betrokken, is gebruik gemaakt van de burgerpeiling 2024 en is de Adviesraad Sociaal Domein actief betrokken en om advies gevraagd.

Vanuit dit beleid wordt een uitvoeringsagenda opgesteld waarin staat hoe we onze doelen uit het gezondheidsbeleid willen bereiken en op welke wijze we het beleid concreet gaan uitvoeren, inclusief de beschikbare financiële middelen.

Wijkgerichte aanpak

Vanuit ieder thema wordt er gewerkt met een gedifferentieerde aanpak. Dit omdat er uit de wijkprofielen van de gemeente zogenaamde aandachtswijken aan te wijzen zijn waar de inwoners een minder goede gezondheid hebben dan inwoners van de andere wijken. Het gaat hier om de wijken Plaspoelpolder (wijk 05), Stationskwartier, Kleurenbuurt en Artiëstenbuurt (wijk 06),

Muziekbuurten en Stervoorde (wijk 07), Eikelenburg en Hoekpolder (wijk 09). Deze wijken vertegenwoordigen meer dan een derde van de totale Rijswijkse bevolking. Per wijk zal gekeken worden wat passende interventies zijn; maatwerk in plaats van generieke voorliggende voorzieningen. We zetten in op (erkende) interventies voor specifieke doelgroepen of wijken om de gezonde generatie voor iedere inwoner van Rijswijk mogelijk te maken. De wijkgerichte aanpak sluit aan op punt 1 uit het 10-puntenplan van onze welzijnspartner Welzijn Rijswijk: 'Investeren structureel in de kwetsbare buurten'.

Partner- en inwonersparticipatie

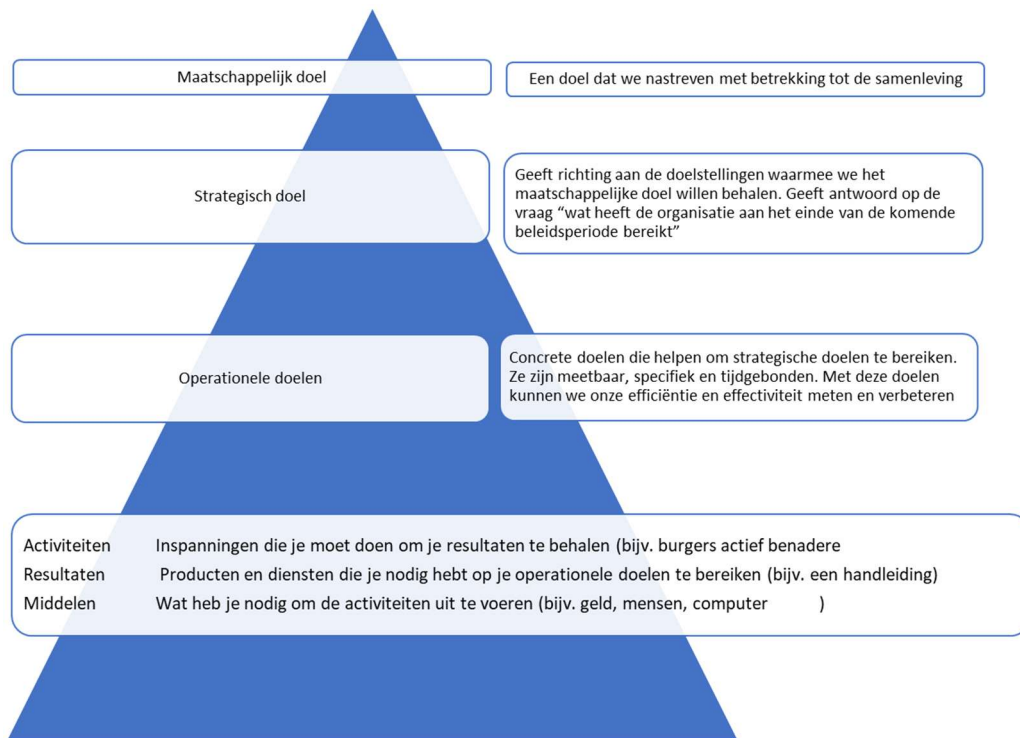
Om te komen tot een uitvoeringsagenda die aansluit bij de actuele behoeften en kansen binnen onze gemeente, wordt een breed participatieproces ingericht. Zowel onze partners als inwoners worden actief betrokken bij het opstellen van de uitvoeringsagenda.

Dit doen we door een combinatie van participatiemomenten, zoals initiatieven waarin inwoners meedenken over het gezonder maken van hun wijk, thematafels met onze partners en vragenlijsten voor brede toegankelijkheid. Want onze doelstellingen kunnen we alleen realiseren als we de behoeften, ervaringen en expertise benutten van onze inwoners en partners. We hanteren voor de participatie ons participatiebeleid, waarin we partners en inwoners aan elkaar kunnen verbinden, en hen eigenaar kunnen laten zijn van hun aandeel in het realiseren van duurzame gezondheidswinst. Per thema zal gekeken worden wat de best passende en meest optimale vorm van participatie is en welke partners betrokken worden, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en rol in het bevorderen van gezondheid. Belangrijk hierin zijn in ieder geval: Hadoks en Arts en Zorg (huisartsen), GGD Haaglanden, Centrum voor Jeugd en Gezin en Jeugdgezondheidszorg Zuid-West, Welzijn Rijswijk, Sportief Besteedgroep, Indigo en Parnassia (GGZ), sportverenigingen, school- en kinderopvangorganisaties, CZ zorgverzekeraar en overige zorgaanbieders (ziekenhuizen en verloskundige praktijken).

In dialoog met zowel onze partners als inwoners vormen we een sterke gemeenschap en een sterke stad: 'Samen Sterker, Samen Gezonder'.

5. Vervolgstappen en monitoring realisatie doelstellingen

Per thema worden in de uitvoeringsagenda, mede op basis van de in paragraaf 4.2 beschreven participatie, de maatschappelijke doelstellingen uit voorliggend beleid, vertaald naar meetbare strategische en operationele doelstellingen, inclusief de benodigde activiteiten, resultaten en (financiële) middelen en capaciteiten die nodig zijn om de doelen te behalen.

Doelenboom: van maatschappelijke ambities Gezondheidsbeleid naar strategische en operationele doelen in de uitvoeringsagenda

Per thema wordt de doelenboom toegepast en uitgewerkt wat leidt tot een uitvoeringsagenda. Per thema worden activiteiten voor de komende beleidsperiode bepaald die moeten bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. Hierbij wordt – zoals per thema reeds aangegeven – aansluiting gezocht bij activiteiten en interventies die op dit moment ingezet worden. Hierbij vindt toetsing plaats in welke mate deze bijdragen aan het realiseren van het doel, waar (bij)sturing nodig is en/of waar aanvullende of nieuwe (erkende) interventies of activiteiten nodig zijn, inclusief de hiertoe benodigde (financiële) middelen en capaciteiten.

Samen met betrokken partijen wordt besproken op welke (data-geïnformeerde) wijze en frequentie de monitoring en evaluatie van de doelstellingen gaat plaatsvinden, in aansluiting op de indicatoren zoals benoemd in dit gezondheidsbeleid. Door middel van deze monitoring ontstaat per thema inzicht in de voortgang van de doelstellingen en worden trends en eventuele knelpunten (vroegtijdig) gesignaleerd. Deze monitoring is de basis voor het gesprek met onze betrokken partners én inwoners wat er in de activiteiten, interventies en/of de uitvoering verbeterd kan worden. Zo nodig worden aanbevelingen voor bijsturing of aanpassing van doelstellingen geformuleerd (nieuwe activiteiten of interventies, verschuiving van (financiële) middelen, etc.). Aanvullend hierop vindt ook periodiek toetsing van de doelstellingen plaats op nieuwe lokale, regionale of landelijke ontwikkelingen. Dit zodat we als gemeente blijven voldoen aan actuele kaders en blijven(d) aansluiten bij nieuwe ontwikkelingen. Dit voorkomt dat doelen verouderen en kunnen we nieuwe kansen benutten voor o.a. subsidies. Ook zorgt dit voor tijdige bijsturing en een dynamisch gezondheidsbeleid dat gedurende de beleidsperiode gebaseerd blijft op actuele kaders en ontwikkelingen.

Bij het uitwerken van de monitorings- en evaluatiecyclus – als onderdeel van de uitvoeringsagenda – sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande informatiebronnen, waaronder de GGD-cijfers en -monitors, gezondheidsgidsen, wijkmonitors en buurtatlas en onze eigen cijfers vanuit de afdeling Bedrijfsvoering.

De GGD heeft een belangrijke wettelijke taak in het verzamelen van data en het geven van inzicht in de gezondheidssituatie van de bevolking. Ook adviseert de GGD over effectieve gezondheidsbevorderende interventies, op onder andere het gebied van een gezonde leefstijl, gezonde leefomgeving en sport en bewegen. Deze kennis- en adviesfunctie wordt dan ook samen met de GGD verder versterkt en toegepast bij uitvoering en monitoring van onze doelstellingen.

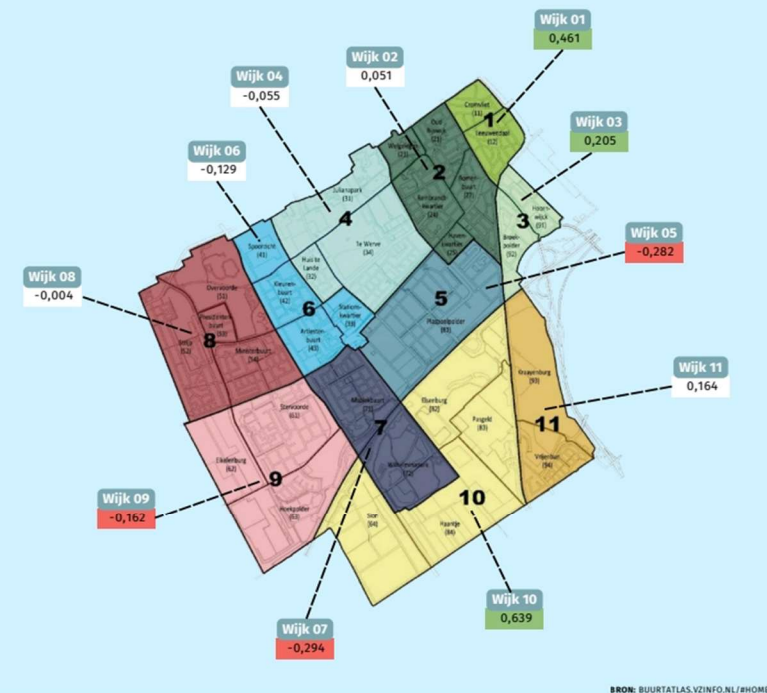
Ook wordt bij de monitoring gebruik gemaakt van outputsturing door de subsidieverantwoording en -evaluatie en monitoring van de (regionale) ketenaanpakken.

Tevens wordt gewerkt aan een pilot 'impact meten' binnen onze gemeente. Op basis van de uitkomst van deze pilot wordt gekeken of en op welke wijze de impact van ingezette acties en interventies uit de uitvoeringsagenda gemeten en toegevoegd kan worden aan de monitorings- en evaluatiecyclus.

Bijlage 1 Wijkprofielen

WIJKPROFIELEN

SOCIAAL ECONOMISCHE STATUS

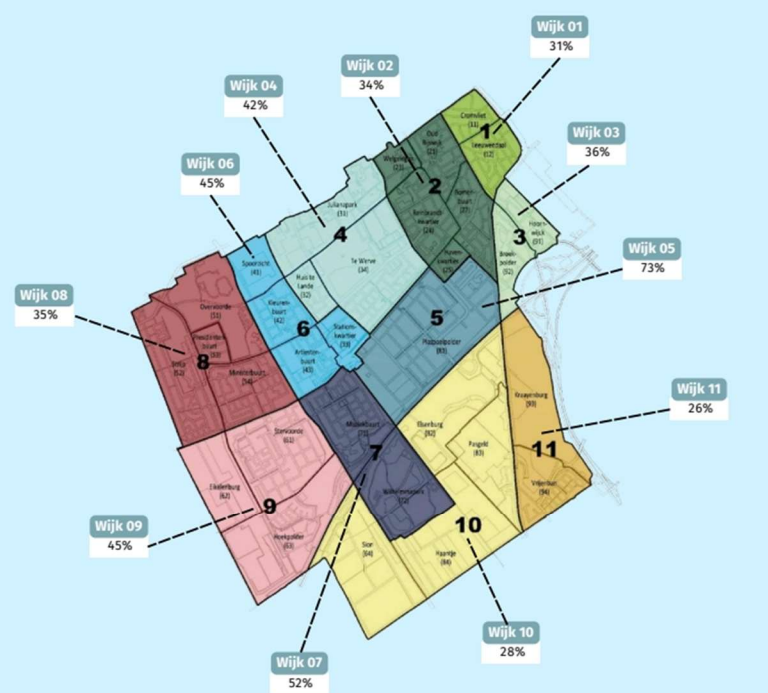

WIJKPROFIELEN

MIGRATIE ACHTERGROND

Rijswijk

39%

WIJKPROFIELEN

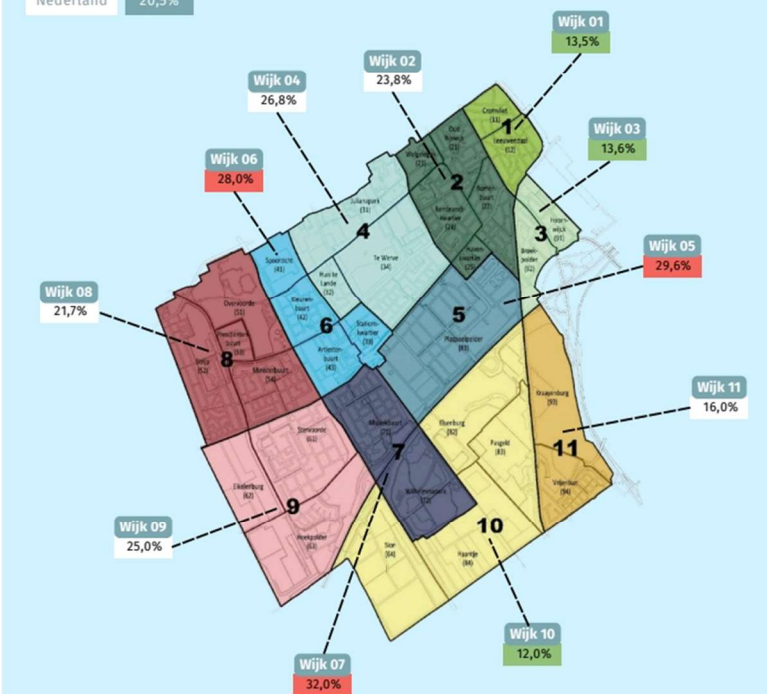
MOEITE MET RONDKOMEN

Rijswijk

23,1%

Nederland

20,5%

WIJKPROFIELEN

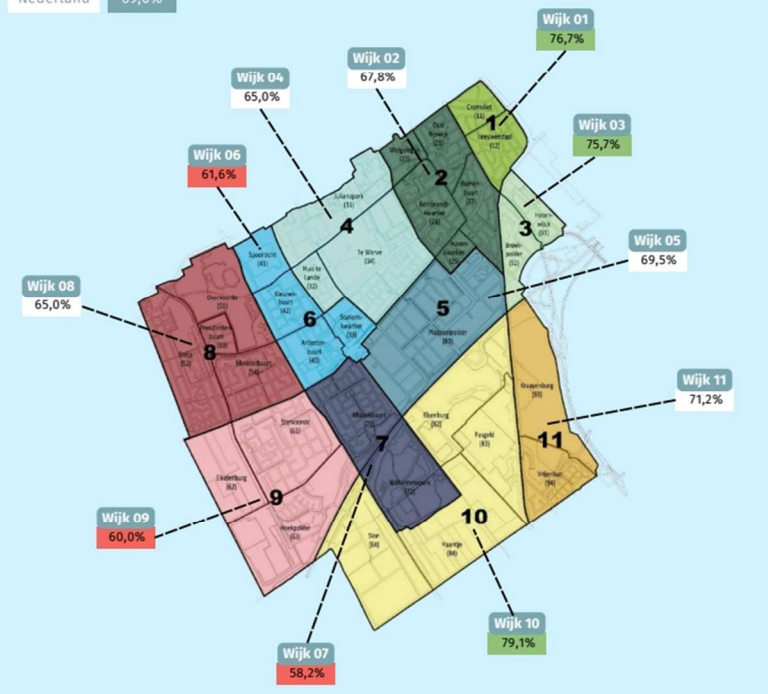
GOED ERVAREN GEZONDHEID

Rijswijk

66,4%

Nederland

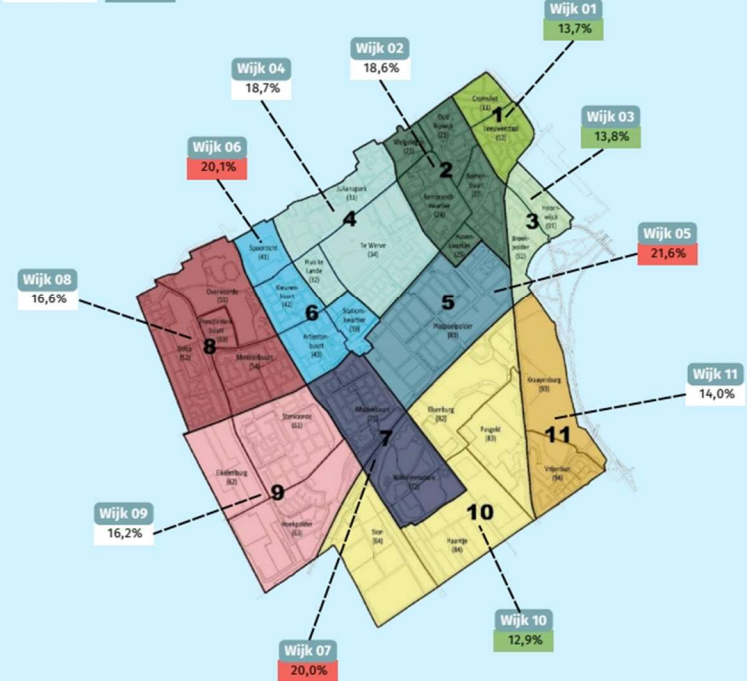
69,0%

WIJKPROFIELEN

ROKERS

Rijswijk	17,3%
Nederland	18,0%

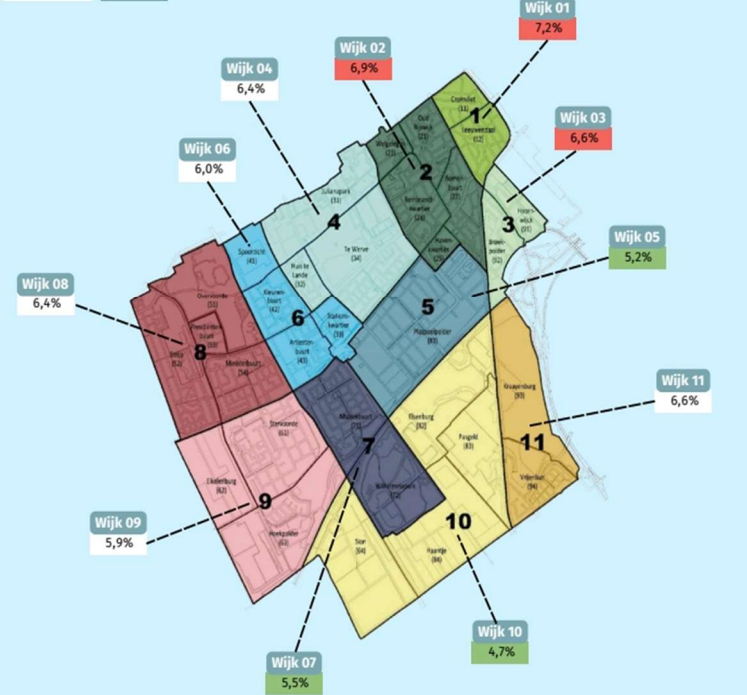

BRON: BUURTATLAS.VZINFO.NL/#HOMI

WIJKPROFIELEN

OVERMATIGE DRINKERS

Rijswijk	6,2%
Nederland	7,2%

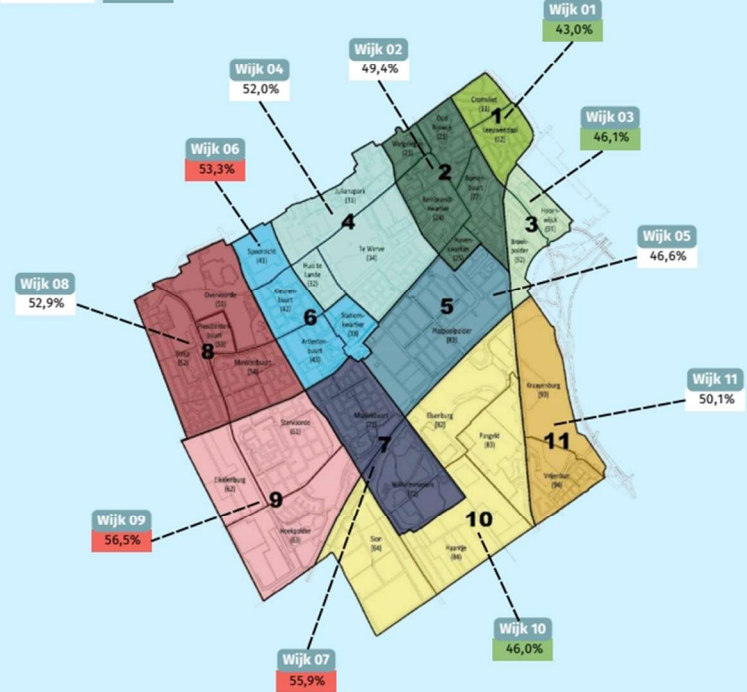

BRON: BUURTATLAS.VZINFO.NL/#HOME

WIJKPROFIELEN

OVERGEWICHT

Rijswijk	51,3%
Nederland	51,6%

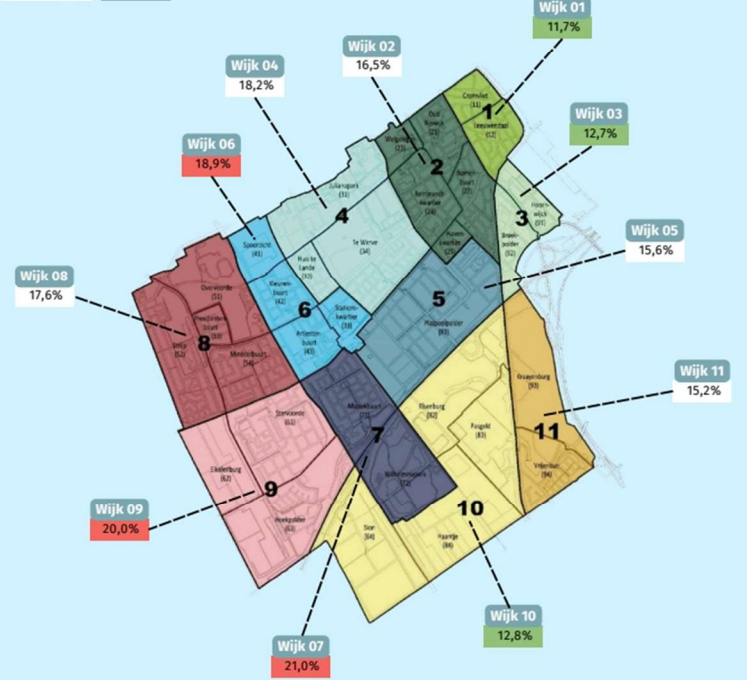

BRON: BUURTATLAS.VZINFO.NL/#HOMI

WIJKPROFIELEN

ERNSTIG OVERGEWICHT

Rijswijk	17,2%
Nederland	16,5%

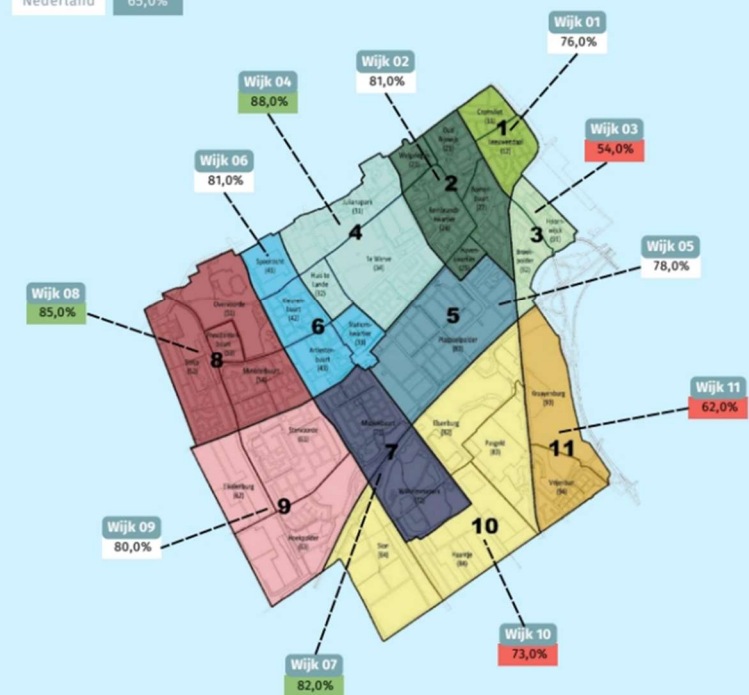

BRON: BUURTATLAS.VZINFO.NL/#HOME

WIJKPROFIELEN

BEWEEGVRIENDELIJKE OMGEVING

Rijswijk	80,5%
Nederland	65,0%

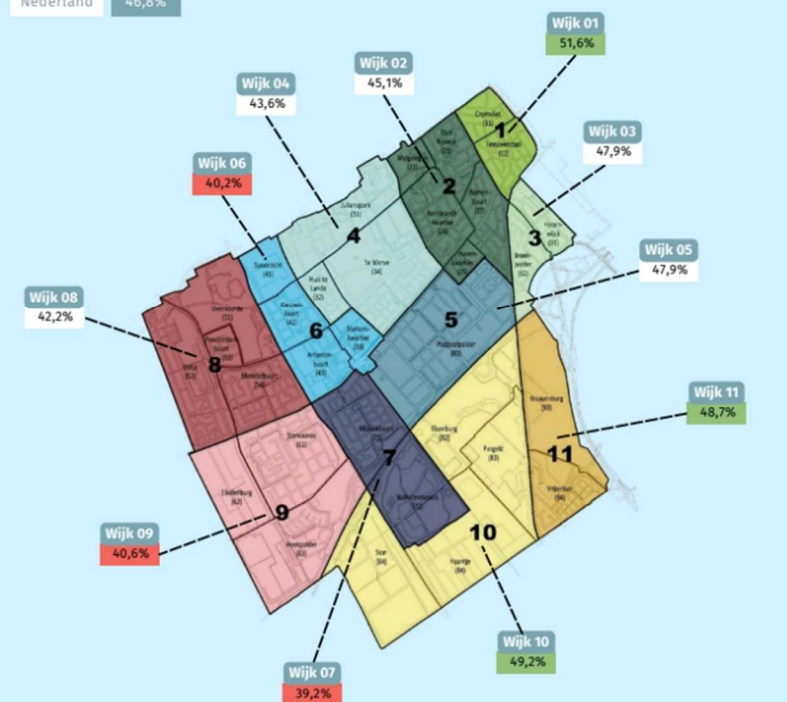

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/1

WIJKPROFIELEN

VOLDOET AAN BEWEEGRICHTLIJN

Rijswijk	43,9%
Nederland	46,8%

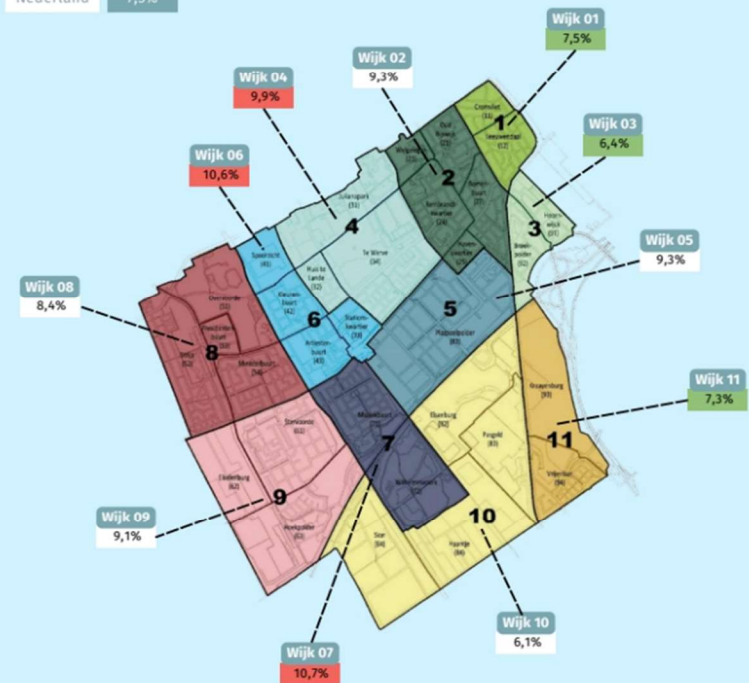

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/RHOMIE

WIJKPROFIELEN

ERNSTIGE GELUIDSHINDER DOOR BUREN

Rijswijk	8,9%
Nederland	7,3%

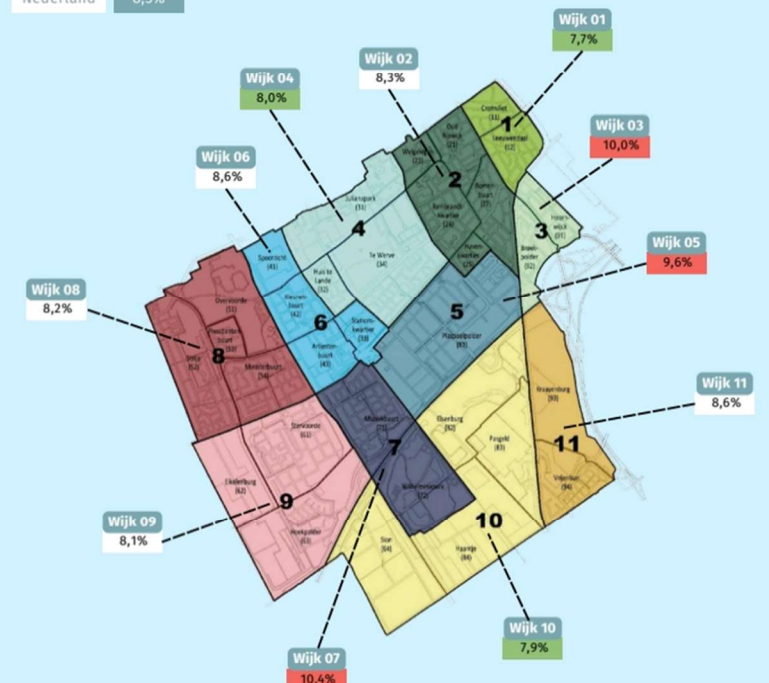

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/RHOMIE

WIJKPROFIELEN

ERNSTIGE GELUIDSHINDER DOOR WEGVERKEER

Rijswijk	8,4%
Nederland	8,5%

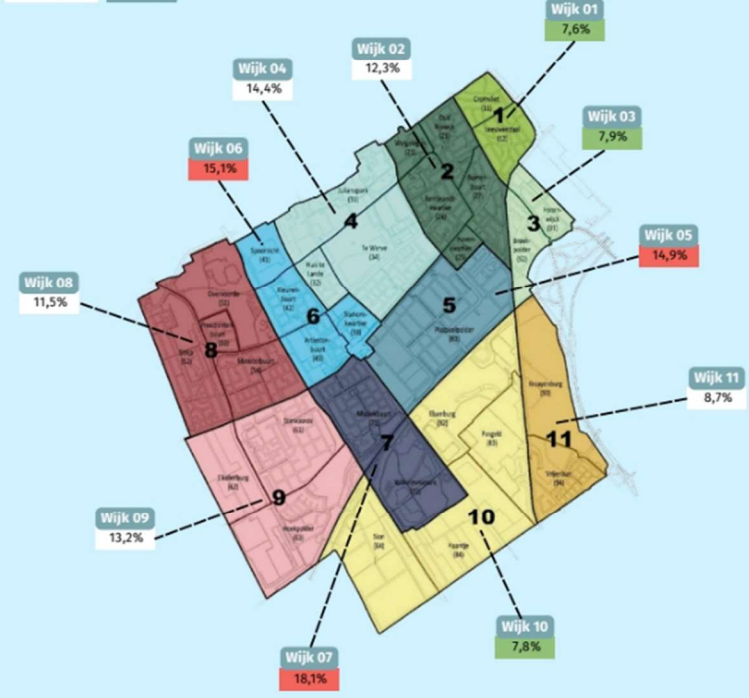

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/RHOMIE

WIJKPROFIELEN

HOOG RISICO OP ANGST OF DEPRESSIE

Rijswijk	12,5%
Nederland	10,2%

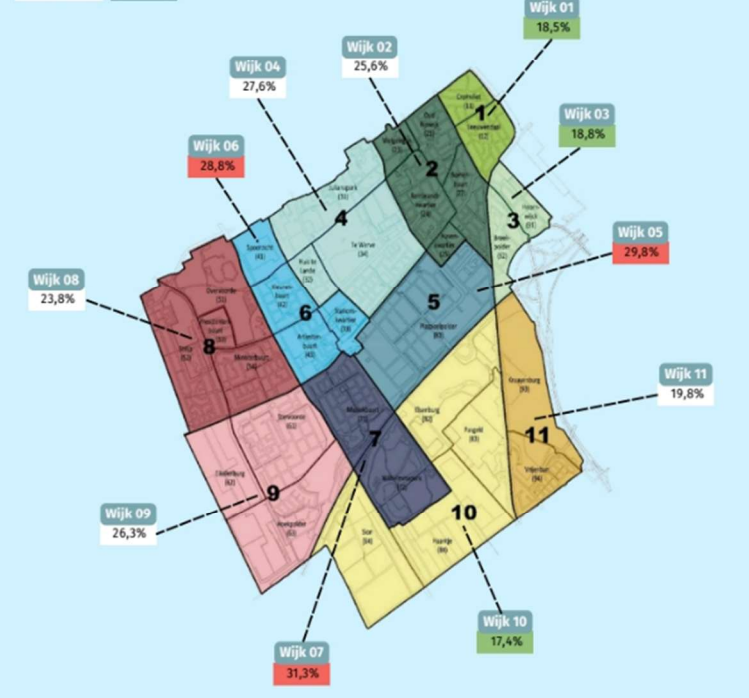

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/WHOME

WIJKPROFIELEN

PSYCHISCHE KLACHTEN

Rijswijk	25,1%
Nederland	22,2%

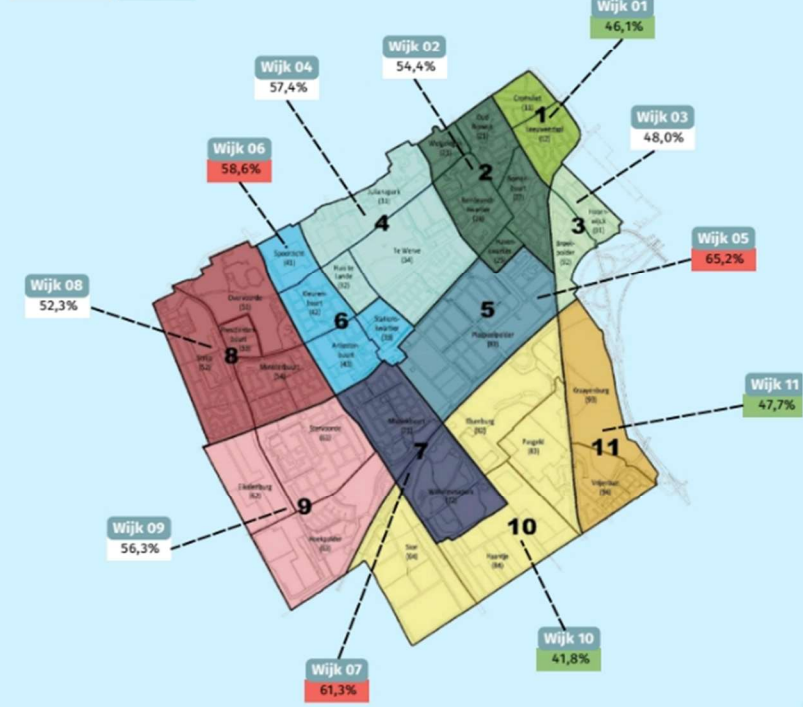

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/WHOME

WIJKPROFIELEN

EENZAAMHEID

Rijswijk	54,0%
Nederland	49,0%

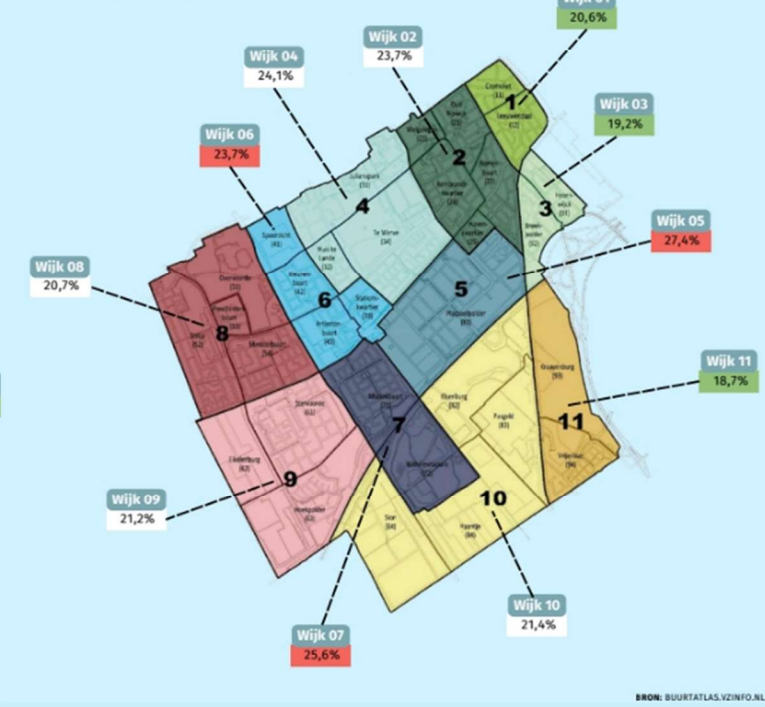

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/WHOME

WIJKPROFIELEN

STRESS

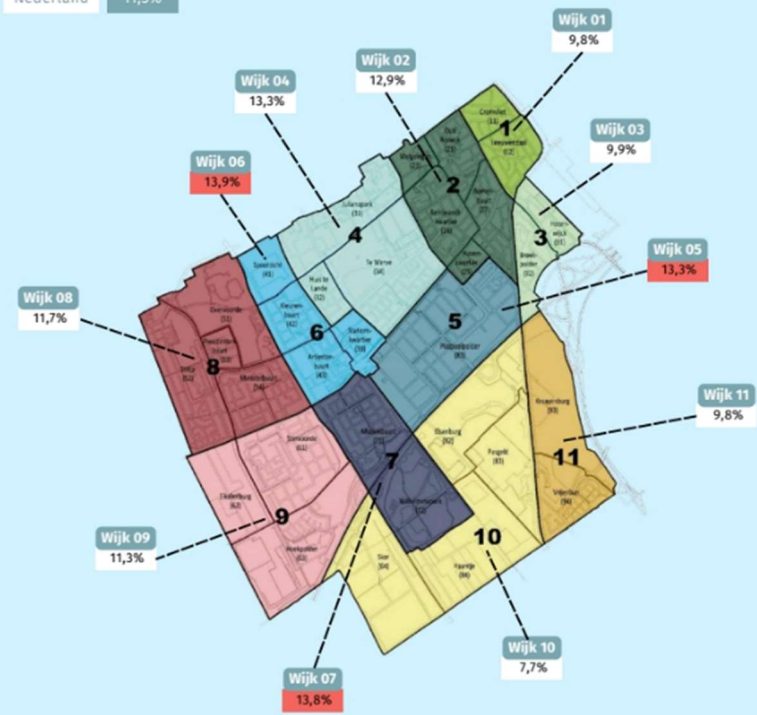
Rijswijk	22,5%
Nederland	20,7%

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/WHOME

WIJKPROFIELEN
SUICIDALE GEDACHTEN

Rijswijk	11,9%
Nederland	11,3%

Bron: BUURTATLAS.VZINFO.NL/RHOMÉ